

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Změna politického režimu v závislosti na ekonomické úrovni země
Change of Political Regime Depending on Economic Level of a Country

Student:

Daniel Křapa

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Lenka Filipová, PhD.

Ostrava 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra národohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student: **Daniel Křapa**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R027 Národní hospodářství

Téma: Změna politického režimu v závislosti na ekonomické úrovni země
Change of Political Regime Depending on Economic Level of a Country

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

Úvod

2. Teoreticko-empirická rešerše vlivu politických režimů na ekonomický růst
3. Deskriptivní analýza vazby mezi politickým režimem a ekonomickým růstem
4. Analýza změny politického režimu v závislosti na ekonomické vyspělosti země
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DE JANVRY, Alain and Élisabeth SADOULET. *Development Economics: Theory and Practice*. London: Routledge, 2016. ISBN 978-1-138-88529-5.

OLSON, Mancur. *Vzestup a pád národů: ekonomický růst, stagflace a společenská rigidita*. Praha: Liberální institut, 2008. ISBN 978-80-86389-51-6.

WHITE, Colin. *Understanding Economic Development: a Global Transition from Poverty to Prosperity?* Cheltenham: Edward Elgar, 2009. ISBN 978-1-84720-781-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lenka Filipová, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 07.05.2020

doc. Ing. Jiří Balcar, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděkanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 7.5. 2020

.....
Daniel Křapa

Poděkování

Rád bych velmi poděkoval Ing. Lence Filipové Ph.D. za odbornou podporu, ochotu, inspiraci, potřebné rady, konzultace a velkou motivaci při zpracování této bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval svojí rodině za velkou duševní podporu.

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoreticko-empirická rešerše vlivu politických režimů na ekonomický růst.....	11
2.1	Definice ekonomického růstu a rozvoje.....	11
2.2	Modely ekonomického růstu.....	13
2.3	Stát, politické ideologie a režimy.....	16
2.4	Politické ideologie.....	17
2.4.1	Liberalismus.....	17
2.4.2	Totalitní ideologie.....	18
2.4.3	Socialismus.....	18
2.4.4	Komunismus.....	18
2.4.5	Nacionalismus.....	19
2.5	Politické režimy.....	19
2.5.1	Demokratické režimy.....	20
2.5.2	Nedemokratické režimy.....	20
2.6	Empirie vlivu politických režimů na ekonomický růst.....	22
2.6.1	Demokratizace a ekonomický růst.....	23
2.6.2	Demokracie a ekonomický růst.....	25
2.6.3	Politické ideologie, instituce a jejich vliv na ekonomický růst.....	26
3	Deskriptivní analýza vazby mezi politickým režimem a ekonomickým růstem....	29
3.1	Jižní a střední Amerika.....	31
3.1.1	Argentina.....	31
3.1.2	Ekvádor.....	32
3.1.3	Chile.....	33
3.1.4	Nicaragua.....	34
3.1.5	Panama.....	35
3.1.6	Peru.....	35
3.1.7	Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) Jižní a Střední Ameriky 37	
3.2	Jihoafrická republika.....	38
3.2.1	Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) Jihoafrické republiky .	39
3.3	Země Asie.....	39
3.3.1	Filipíny.....	40
3.3.2	Jižní Korea.....	41
3.3.3	Pákistán.....	41
3.3.4	Tchaj-wan.....	42

3.3.5	Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) sledovaných Asijských zemí	43
3.4	Evropské země	44
3.4.1	Německo	45
3.4.2	Portugalsko	46
3.4.3	Řecko	47
3.4.4	Španělsko	48
3.4.5	Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) evropských zemí	49
4	Analýza změny politického režimu v závislosti na ekonomické úrovni země	51
4.1	Jižní a Střední Amerika	52
4.2	Jihoafrická republika	55
4.3	Asijské země	55
4.4	Evropské země	57
4.1	Zhodnocení všech analyzovaných zemí v roce jejich demokratizace	59
5	Závěr	60
	Seznam použité literatury	62
	Seznam zkratk	71

1 Úvod

Ekonomický růst je jedním z hlavních hnacích sil vyspělosti země. Vyspělost země se může projevovat v několika oblastech. Z oblasti ekonomiky je možné považovat zemi za vyspělou podle vyváženého růstu produktu, nebo efektivně fungujícího trhu, jak statků a služeb tak i kapitálového trhu. Z hlediska školství hraje velkou roli gramotnost, nebo procentní rozložení jednotlivých stupňů vzdělání (základní, střední nebo vysoké školy). Aktuálním světovým problémem jsou ekonomické rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Země jako Indie a Čína, které byly v minulosti známé díky nízké gramotnosti, neefektivně nastaveným hospodářstvím a podobně, nyní rostou ekonomicky i sociálně. Otázka je, zdali jsou tyto faktory ovlivňovány politickými režimy. Každá země je odlišná z ekonomického, demografického nebo jiného hlediska. Je složité obecně definovat, jestli fungování politického režimu napomáhá k rozvoji státu, nebo jej naopak omezuje. Důležitá je ochota státu vytvářet instituce podporující ekonomický rozvoj, a zároveň dohlížet na jejich fungování.

Cílem této práce je zjistit, zdali ekonomický růst a úroveň ekonomické vyspělosti napomáhá ke změně politického režimu, a pokud ano, jak se dále určitá země vyvíjí.

Práce je členěna na tři kapitoly. První kapitola je rozdělena na rešerši teoretické a empirické literatury. V teoretické části je vysvětlen ekonomický růst, možnosti jeho měření a jsou zde uvedeny i jednotlivé modely ekonomického růstu. Dále jsou rozčleněny a popsány druhy politických režimů a ideologií. Rešerše empirické literatury je zaměřena na rešerši studií zkoumajících vztah mezi ekonomickým růstem a úrovní vyspělosti na jedné straně a demokratizací, demokracií a politickými ideologiemi a institucemi na straně druhé.

Druhá kapitola je zaměřena na ekonomický vývoj 15 zemí třetí demokratizační vlny. Země jsou rozděleny na regiony. Pomocí grafického zobrazení růstu nebo poklesu HDP a dostupných historických poznatků je analyzována vazba mezi politickým režimem a ekonomickým rozvojem. Konkrétněji změna politického režimu při určité hodnotě HDP na obyvatele. V závěru této kapitoly je zhodnocena i aktuální míra ekonomické svobody daných zemí.

V třetí kapitole jsou vybrané země důkladněji analyzovány (kromě Německa) použitím grafů vývoje HDP na obyvatele a Polity5 indexu, pro potvrzení jejich vzájemné závislosti a doplnění poznatků z druhé kapitoly. V závěru této kapitoly je provedena

průřezová korelace HDP na obyvatele a Polity5 indexu v roce jejich přechodu k demokratickému režimu.

2 Teoreticko-empirická rešerše vlivu politických režimů na ekonomický růst

V této kapitole je nastíněna problematika vztahu ekonomického růstu a politických režimů. V první části je z dostupných teoretických zdrojů vysvětlen ekonomický růst a metody jeho výpočtu. Dále jsou v této části práce ukázány některé důležité modely ekonomického růstu. Poslední část je zaměřena na již zmíněný vztah politických režimů a ekonomického růstu s využitím empirických studií několika autorů.

2.1 Definice ekonomického růstu a rozvoje

Ekonomický růst je možné definovat jako růst hrubého domácího produktu (dále jen HDP¹⁵) v dlouhém období (Kliková a kol., 2012). Je možné také chápat tento jev jako navyšování hospodářských kapacit země (potenciálního produktu, aneb kapacitotvornosti ekonomiky).

Ekonomický rozvoj, někdy používaný jako synonymum pro ekonomický růst, je však chápán rozsáhleji. Kromě růstu HDP je důležitý vývoj dalších aspektů dané země. Jedná se například o rozvoj školství, zdravotnictví a dalších institucí. Dále pak také vývoj v oblasti boje proti chudobě. Právě z tohoto hlediska nemá ekonomický rozvoj jednoznačnou definici, neboť je možné jej pokládat za souhrn faktorů, jako třeba gramotnost, očekávaná délka života, míra chudoby a podobně. Oba tyto jevy, jak ekonomický růst, tak ekonomický rozvoj, jsou ovlivňovány přímými a fundamentálními faktory. Mezi přímé faktory patří fyzický kapitál, lidský kapitál a technologický pokrok. K fundamentálním faktorům patří:

- institucionální faktory, představující zákony, historii země a nastavení politického režimu,
- kulturní faktory, jako jsou kultura, náboženství, tradice a zvyky,
- geografické faktory neboli podnebí a poloha země,
- náhodné faktory, například katastrofy. (Filipová, 2019a)

Hynková (2008) podotýká, že mezi základní cíle pro ekonomický růst je navyšování životního standardu obyvatel. Lidé tak mohou více uspokojovat své základní a jiné životní potřeby. Pro uspokojování těchto potřeb je však potřebné větší množství kvalitnějších statků a služeb. Tento standard je možné udržet pomocí růstu výrobních

---

¹⁵ HDP – v penězích vyjádřená hodnota finálních statků a služeb vyprodukovaných za určité časové období v dané zemi, výrobními faktory alokovanými v dané zemi

kapacit neboli růstem potenciálního HDP. Záleží však i na rozdělení produktu mezi obyvatelstvo. Životní standard obyvatelstva tedy může dlouhodobě růst za podmínek, že potenciálního produkt bude růst rychleji než počet obyvatel v dané zemi. V tomto případě se tedy zkoumá veličina HDP na obyvatele.

Moderní ekonomický rozvoj vysvětluje White (2009). Podotýká, že celosvětový problém v dobách jeho výzkumu (2009) byl nedostatek ekonomického růstu. To mělo za následek vznik chudoby. Uvádí také, že ekonomický růst se v čase neustále objevoval a nastávalo díky němu zlepšení životní úrovně i za podmínek, že nebyl příliš výrazný. I malý růst tak v čase vedl k výraznému zvýšení příjmů. Jedno procento růstu může vést ke zvýšení produktu až na dvojnásobek během sedmdesáti let. Zjevně malé zrychlení míry ekonomického růstu by mělo mít významný efekt na blahobyť, politické postavení a sílu armády. Autor však moderní ekonomický rozvoj považuje za mnohem více než jen zvýšení příjmů a produktu vyjádřených jak na obyvatele, tak v rámci celé země. Za klíčovou vlastnost procesu rozvoje uvádí především schopnost společnosti vytvářet nebo přijímat inovace převážně technické, ale i organizační povahy. Zrychlení míry inovací vede k trvajícimu zlepšení v efektivitě, s jakou jsou klasické faktory jako půda, práce a kapitál využívány. Vede také k mnohem rychlejšímu růstu produktivity. Moderní ekonomiky se snaží investovat do aktivit, které by vedly k vytváření těchto inovací. Snaží se také učit ze svých ekonomických aktivit, ale také z aktivit druhých zemí. Autor dále uvádí, že většinou se pro měření rozvoje používá podíl HDP na obyvatele. Zmiňoval, že tato volba má i své slabiny, jako například problém z hlediska rozdělení příjmů.

Další autor, který se zabývá moderním ekonomickým rozvojem, je Acemoglu (2009). Popisuje velké rozdíly v příjmech obyvatel jednotlivých zemí. Státy, které byly na vrchních příčkách v příjmech, byly až třicetkrát bohatší než ty, které se řadily mezi ty s nejnižšími příjmy. Například v roce 2000 byl podíl HDP na obyvatele ve Spojených státech amerických skoro devět krát vyšší než v Číně. Autor dále zdůrazňuje důležitost znalosti příjmové mezery mezi zeměmi. Vyšší úroveň příjmů se totiž podílí na zlepšení úrovně života. Při porovnání vyspělé země a méně vyspělé země je možné vidět značné rozdíly v rámci kvality života, životní úrovně a zdraví. Tyto rozdíly autor připisoval rozdílným mírám ekonomického růstu.

Podle Shirley (2010) růst HDP na obyvatele je silně propojen a pozitivně korelován s posílením smluv a vlastnických práv, mírou ekonomické svobody (například ochranou vlastnických práv a svobodnou konkurencí), občanskými svobodami, politickými právy a demokracií, a s institucemi podporující víru, náboženství a tak dále.

Růst je však negativně propojen s politickou nestabilitou. Tuto nestabilitu autorka připisuje především převratům, revolucím, nepokojům v zemi a úmrtím plynoucích z politické násilnosti.

2.2 Modely ekonomického růstu

První snahou o moderní pojetí ekonomického růstu byl keynesiánský model Harroda a Domara z roku 1939. Varadzin a kol. (2004) popisují, že v případě keynesiánského pojetí růstu je kladen důraz na poptávkovou stranu, jelikož Harrodova teorie je založena na akceleraci a Domarova na multiplikaci. Konkrétněji pomocí investic, jako součásti efektivní poptávky, se zvyšuje důchod díky multiplikátoru. Keynesiánci rovněž tvrdí, že pro existenci stavu stálé dynamické rovnováhy musí být investice rovny úsporám. Taktéž tempo růstu pracovní síly, kapitálová náročnost výroby a mezní sklon k úsporám je konstantní. Určitá míra investic je nezbytná, jelikož by následkem mohla být nerovnováha v ekonomice způsobující inflaci nebo nezaměstnanost.

Asi nejznámějším neoklasickým modelem růstu, s kterým je možné se setkat, je model Solowa a Swana¹⁶ zkonstruovaný Robertem Solowem¹⁷ a Trevorem Swanem¹⁸. Podle tohoto modelu se dodnes měří ekonomická výkonnost dnešních ekonomik. Barro (2004) podotýká, že vývoj ekonomického růstu se odvíjí od zakřivení produkční funkce. Tento model vychází z neoklasické produkční funkce:

$$Y_{(t)} = F[K_{(t)}, L_{(t)}, T_{(t)}] \quad (2.1)$$

kde v rovnici (2.1) $Y_{(t)}$ znamená výstup ekonomiky (produkt) vytvořený za období t . $K_{(t)}$ představuje trvalý fyzický kapitál, jako například budovy, stroje a tak dále. Důležité je však zmínit, že každá jednotka tohoto vstupu nemůže být užívána současně více výrobci. $L_{(t)}$ představuje lidskou práci. Konkrétněji počet pracovníků a jejich pracovní dobu současně s jejich fyzickou zdatností a zdravím. Opět zde existuje rozpor.

Jeden pracovník nemůže konat druhou aktivitu, aniž by omezil čas při výkonu první činnosti. Poslední faktor $T_{(t)}$ představuje znalosti nebo technologii, bez které pracovníci nemohou vyrábět.

---

¹⁶ Solow-Swanův model – R. Solow jej v roce 1956 publikoval v článku „A contribution to the theory of economic growth“.

¹⁷ Robert Merton Solow (1926 - současnost) – americký ekonom zabývající se ekonomickým růstem, který zkonstruoval první model exogenního růstu. 1987 získal Nobelovu cenu za ekonomii.

¹⁸ Trevor Winchester Swan (1918–1989) – australský ekonom, který se podílel na konstrukci Solow-Swanova modelu. Dále zkonstruoval Swanův diagram a jeho práce byly průkopnické v makroekonomickém modelování.

Předpoklady pro tento model jsou klesající mezní výnosy z výrobních faktorů, konstantní výnosy z rozsahu, existence substituce mezi výrobními faktory. Dále se v tomto modelu operuje s uzavřenou ekonomikou a se soukromým sektorem (investice a spotřeba). Taktéž není přesně definován technologický pokrok a investice jsou rovny úsporám. V tomto modelu se počítá s upravenou produkční funkcí. Upravena je tak, aby vyjadřovala výstup na obyvatele. Technologický pokrok je v tomto modelu vyjádřen jako exogenní veličina, jak vysvětluje Filipová (2019b).

Barro (2004) uvádí, že konstantní rychlost technologického pokroku je potřebná pro zlepšení práce (úroveň technologie je v čase konstantní). V modelech, ve kterých je operováno se stálým stavem, musí být zohledněn fakt, že technologický pokrok je poháněcí silou zlepšení práce. Produkční funkcí je Cobb-Douglasova, která má tvar:

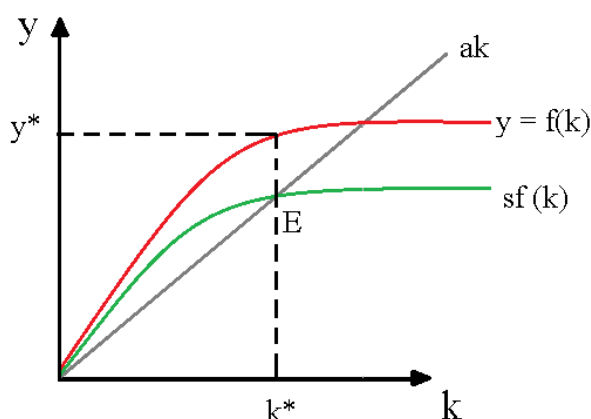
$$Y = A \cdot K^{\alpha} \cdot L^{1-\alpha} \quad (2.2)$$

přičemž v rovnici (2.2) veličina A představuje konstantní technologický pokrok, který napomáhá ke zvýšení pracovní síly. Koeficienty α a $1-\alpha$ určují elasticitu produkce fyzického kapitálu a práce neboli mezní produktivitu faktorů. V rozšířené verzi modelu Solowa-Swana se přidává i lidský kapitál ke zvýšení kapitálového podílu. Produkční funkce vycházející z Cobb-Douglasovy má poté tvar:

$$Y = A \cdot K^{\alpha} \cdot H_{\eta} \cdot [T_{(t)} \cdot L]^{\alpha-\eta} \quad (2.3)$$

V rovnici (2.3) představuje lidský kapitál (znalosti a dovednosti) veličinu H. $T_{(t)}$ opět roste exogenní rychlostí x . Pokud by se vydělila produkční funkce součinem $T_{(t)}$ a L, vyjde výstup na jednotku efektivní práce (y) zobrazený v rovnici (2.4)

$$y = A \cdot k^{\alpha} \cdot h^{\eta} \quad (2.4)$$

Obrázek 2.1 Model Solowa a Swana; Zdroj: vlastní zpracování podle Acemoglu (2009)

Na obrázku 2.1 je vyobrazen Solow-Swanův model. Na svislé ose je výstup na osobu (y) a na vodorovné kapitálová intenzita na osobu. Křivka y představuje produkční funkci, křivka $sf(k)$ investiční funkci a křivka ak amortizační funkci neboli míru

opotřebení kapitálu. Bod E pak vyjadřuje množství investic, které vystačí na pokrytí opotřebeného kapitálu a přidání dalších jednotek kapitálu by bylo neefektivní. Závěrem tohoto modelu je, že každá tržní ekonomika směřuje do stálého stavu (y^* a k^*). Takto dlouhodobý neboli rovnovážný stav nastává, když změna k (kapitálová vybavenost na osobu) je nulová. Pokud nenastane změna technologií, musí nárůst HDP na obyvatele v procentech postupně klesat až k nule.

Podle Barro (2004) je důležité znát význam konvergence. Stručně řečeno, ekonomiky s nižší počáteční úrovní HDP na obyvatele (vyjádřeného relativně k jeho rovnovážné úrovni), vykazují rychlejší tempo růstu tohoto ukazatele než vysokopříjmové ekonomiky. Občas je však význam konvergence chápán alternativním významem, a to tak že rozptyl reálného HDP na obyvatele napříč skupinou ekonomik nebo jednotlivými ekonomikami směřuje časem k poklesu. Autor však dokázal, že i pokud by platila absolutní konvergence, rozptyl HDP na obyvatele nemusí v čase klesat.

Mezi novější a první modely endogenního ekonomického růstu patří AK model, který je založen na modelu Solow a Swana. Acemoglu (2009) podotýká, že agregátní produkční funkce je lineární vzhledem ke kapitálu neboli:

$$Y_{(t)} = A \cdot K_{(t)} \quad (2.5)$$

Přičemž v rovnici (2.5) je $Y_{(t)}$ agregátní produkt, $K_{(t)}$ kapitálová zásoba a A konstanta technologického pokroku, která je větší jak nula (vychází z Cob-Douglasovy produkční funkce neboli $\alpha=1$). Tato produkční funkce není závislá na práci, díky čemu i mzdy jsou nulové. Klesající mezní produkt je eliminován tím, že při akumulaci fyzického kapitálu je akumulován také lidský kapitál, což má za následek vznik inovací neboli technologického pokroku.

Romer (1986) zkonstruoval endogenní model růstu založený na chápání externalit. Například produktivita určité firmy se zvyšuje, pokud se průměrná zásoba znalostí ostatních firem zvětšuje. Autor rovněž uvádí, že za určitých podmínek konstantní výnosy z rozsahu pro znalost celé ekonomiky může generovat endogenní růst. Vnější vlivy jsou samozřejmě rozhodující pro růst v dlouhém období vzhledem ke klesajícím výnosům soukromého lidského kapitálu. Důležité jsou investice do vědy a výzkumu.

Další je model s akumulací lidského kapitálu Roberta E. Lucase, jak uvádí Filipová (2019c). v tomto modelu je předpokládáno s konstantními, nebo dokonce rostoucími mezními výnosy z lidského kapitálu, vzhledem k jeho pozitivnímu působení na technologický pokrok. Závěrem modelu je to, že tempo ekonomického růstu je určeno rychlostí růstu lidského kapitálu, který je rovněž závislý na míře úspor.

Model endogenního ekonomického růstu obsahuje čtyři základní vstupy (fyzický kapitál, práce, lidský kapitál a index míry technologického pokroku) jak tvrdí Romer (1990). Kapitál je měřen v jednotkách spotřebního zboží. Práci představují dovednosti jako například koordinace rukou a očí, která je možná pouze se zdravým fyzickým tělem. Autor lidský kapitál rozlišuje na H neboli nerivalitní část lidského kapitálu (školení na pracovišti, dovednosti), kterou jedinec nabízí na trhu. A představuje technologickou nerivalitní část, která udává souhrn znalostí dané země, které udávají její technologickou úroveň. Tento model je založen na endogenizaci technologického pokroku. Nerivalitní část navíc přináší růst úspor z rozsahu.

2.3 Stát, politické ideologie a režimy

Pojetí slova „stát“ ve smyslu politického zřízení není možné přesně určit, jak uvádí Mihálik (2017). Podle různých vědeckých disciplín je totiž toto slovo vysvětlováno vždy odlišně. Z geografického hlediska může stát znamenat ohraničené území nebo oblast, kterou obývá určitá skupina lidí. Sociologické hledisko tuto definici rozšiřuje o termíny jako národ a území, ke kterému se tato skupina váže kulturně, etnicky nebo například historicky. Pomocí politických věd je stát popisován jako forma politického režimu definovaného vztahy mezi státními institucemi. Tyto instituce poté v závěru určují jistou formu vlády. Pokud by se abstrahovalo od mnoha teorií státu, tak dnešní formy států mají tyto znaky:

- ústavní stát, který je založen na zvykovém právu,
- právní stát, který je specifický tím, že občané a státní orgány jsou vázáni právním řádem, a také existencí nezávislých soudů chránících práva svobody občanů,
- demokratický stát, v kterém se státní moc dělí mezi lid a chrání se lidská práva a svobody,
- sociální stát, v němž je snaha snižovat společenské rozdíly, spravedlnost v distribuci statků a zdrojů a vytváření blahobytu pro všechny občany.

Dočekalová a kol. (2010) klasifikují formy státu pomocí formy vlády (vztah vlády a poslanecké sněmovny), politického režimu (demokratické, autokratické) a struktury státu. Autoři uvádí, že stát je spojený se všemi sférami a činnostmi, které lidé vyvíjí. Stát také ovlivňuje veřejný život obyvatel a zaručuje veškeré politiky. Má možnost povolovat, ale i zakazovat a regulovat jednání všech osob. Státní autorita je tedy nadřazená většině činností běžného života. Teorie pojetí funkce a role státu se liší podle ideologie.

Politika je součástí vědní disciplíny politologie. Může se odehrávat na úrovni obce, států, ale může mít i mezinárodní charakter, jak uvádí Mihálik (2017). Autor politiku popisuje, jako správu věcí veřejných, boj o moc, vládnutí a tvorbu pravidel ve společenském životě.

Mihálik (2017) uvádí trojdimenzionální pojetí politiky, která jsou:

- polity neboli institucionální dimenze politiky, která představuje normativní, strukturální a ústavní aspekty, a vymezuje prostor odehrávání politiky,
- politics, což je procesuální dimenze politiky neboli utváření politiky a střety zájmů a přístupů,
- policy, jakožto obsahová dimenze politiky, která představuje konkrétní politiku.

A jak podotýkají Kliková a kol. (2012, str. 14) „*hospodářskou politiku nelze vytvářet bez obecné politiky. Nositeli politických názorů jsou politické strany, přičemž jednotlivé strany se od sebe liší svým hospodářsko-politickým programem a deklarovanými cíli, kterých chtějí dosáhnout.*“

2.4 Politické ideologie

Politické ideologie je složité přesněji termínovat. Jedná se většinou o seskupení několika jednotlivců se specifickým názorem na způsob vedení státu (politiku). Z historických událostí lze vypožorovat, že hlavním aktem v případě jednotlivých ideologií byl boj o moc. V této podkapitole budou vysvětleny doposud nejznámější a nejrozšířenější ideologie.

2.4.1 Liberalismus

Slovo liberalismus bylo poprvé použito ve Španělsku roku 1812. Od roku 1840 bylo rozšířené po celé Evropě. Hlavním rysem je upřednostnění jedince a přání vybudovat společnost. Liberálové zastávají názor o disponování rozumu jedince. Měla by tak fungovat co největší svoboda jak jednotlivce, tak celé společnosti.

Jednotlivci by měli být hodnoceni na základě svého pracovního nasazení a dovedností. Existují však dva proudy názorů. Klasický liberalismus je specifický ve víře v minimalizaci účinku státu na společnost. Státem by měla být pouze zajišťována bezpečnost a udržována vnitřní harmonie. V moderním liberalismu se operuje s myšlenkou, že stát by měl na společnost působit tak, aby lidé byli soběstační. Hlavními

činiteli této ideologie jsou svoboda, spravedlnost a individualismus. Příkladem jsou demokracie. (Heywood, 2008)

S liberalismem je spojen ekonomický systém kapitalismus. Vychází z vlastnictví výrobních faktorů soukromými subjekty. Základními čtyřmi faktory tohoto systému jsou soukromé podnikání, investiční majetek, přírodní zdroje a lidská práce. Vlastníci kapitálu, přírodních zdrojů a podniků mají kontrolu prostřednictvím firem. Jednotlivec je vlastníkem své práce. Hlavním znakem je konkurence při maximalizaci zisku a volné fungování kapitálových trhů. Pomocí zákonů nabídky a poptávky je dosaženo spravedlivých cen cenných papírů, derivátů, měny a komodit. (Amadeo, 2020)

2.4.2 Totalitní ideologie

V nedemokratických režimech se jedná především o marxistické a fašistické systémy. Na druhou stranu v případě islámských zemí existuje rozpor, zdali je islám v určitých zemích stále náboženstvím, nebo jestli je zdeformován jeho radikální podobou a jedná se tak o samostatnou politickou ideologii. V mnoha případech může být ideologií nahrazeno náboženství a zrušeny některé společenské skupiny. (Balík, 2012)

2.4.3 Socialismus

Význam tohoto slova se odvíjí od sdílení nebo sdružování. V případě ideologie byl socialismus hlavním protipólem a odpůrcem kapitalismu. Na lidstvo je pohlíženo jako na společenské tvory spojované společným znakem (lidstvím). Spolupráce je tak upřednostňována před konkurencí. Hlavním znakem socialismu je především sociální rovnost jako záruka stability soudržnosti společnosti. Opět existuje několik směrů. Například komunisté chtěli dosáhnout beztřídní společnosti a společného vlastnictví a tím nahradit kapitalismus. Sociální demokraté vynakládali snahu o reformu kapitalismu a snižování sociálních nerovností. (Heywood, 2008)

2.4.4 Komunismus

Prvotně byl zformulován v polovině 19. století Karlem Marxem a Bedřichem Engelsem, kteří vycházeli z poznatků předešlých socialistických myslitelů. Dá se říct, že jejich dílo bylo pomyslným „základním kamenem“ pro budoucí jednotlivé komunistické režimy, přestože mělo být univerzální. V pozdějších dobách byl tento univerzální návod formován a měněn. Jedná se například o Marxismus-leninismus v Rusku, nebo Maoismus v Číně. Původním znakem, který se víceméně dochoval ve všech těchto „mutacích“ je kritika kapitalismu, jako přežitého systému ekonomiky. Nahradit jej měl právě již zmíněný socialismus. Kapitalismus se vyznačoval prací za nepřiměřenou mzdu a

nadužívání zaměstnanců. Dle původní Marxovi teorie měl kapitalismus každých 10 let procházet krizí, což se prokázalo jako mylné. V komunistické beztrždní společnosti by mělo být zrušeno soukromé vlastnictví (Balík, 2012).

2.4.5 Nacionalismus

Obecně je tato ideologie založena na názoru, že stát je klíčovým principem politické organizace. Svět jako takový je rozdělen na mnoho národů a národ je snad pouze jedinou legitimní jednotkou pro politickou vládu. V klasickém nacionalismu by měly hranice státu být symetrické s hranicemi národa. Nastala by tak vzájemná spojitost mezi občanstvím a příslušností k národu. I přes názor, že jsou si všechny národy rovny, byla tato ideologie užívána pro obranu tradičních institucí nebo podporu válečných programů. Společnost většinou nacionalismus vnímala ve spojitosti s liberalismem i fašismem. (Heywood, 2008)

2.5 Politické režimy

Cabada a kol. (2007, str.200) definují politický režim jako formu vlády, která představuje normativní subsystém politického systému, neboli metodu vlády. Již dávno v historii před zhruba dva a půl tisíci lety vznikla teorie prvních třech typů režimů, které v tehdejší době existovaly. Definoval je řecký filosof Aristoteles¹⁹. Jsou jimi demokracie, oligarchie a tyranie.

Tabulka 2.1 Formy vlády podle Aristotela

Kdo vládne	Dobrá forma vlády	Špatná forma vlády
	Ve prospěch všech	Ve prospěch jednotlivce
Jeden	Monarchie	Tyranie
Více	Aristokracie	Oligarchie
Mnoho/všichni	Polity/Politeia	Demokracie

Zdroj: vlastní zpracování na základě Mihálik (2017)

V tabulce 2.1 je možné vidět základní formy typů politických systémů a forem států, které Aristoteles definoval. Dále je zde ukázáno, které z šesti vzniklých států považoval za „špatnou formu vlády“ (tyranie, oligarchie a demokracie) z důvodu, že v těchto případech mají ze systému výhodu pouze jednotlivci. Na základě původní Aristotelovy typologie lze v moderním světě rozlišit pomocí politické vědy daleko širší koncepce a empirické typologie. Jedná se o jakési dvojice „protipólů“. Jedna dvojice z nich představuje demokratické a nedemokratické režimy.

¹⁹ Aristotelés ze Stageiry (384 př.n.l. – 322 př.n.l.) – filosof vrcholného období řecké filosofie a nejvýznamnější Platónův žák. Jeho rozsáhlé dílo bylo základem několika věd.

2.5.1 Demokratické režimy

Pojem demokracie je velmi složité vysvětlit, jak uvádí Hloušek a kol. (2018). Obecně je definována jako „vláda lidu“. Existuje totiž několik pohledů. V starověku se za demokracii považovalo přímé a nezprostředkované účastnění občanů na rozhodování v politice. V dřívější minulosti tento koncept mohl představovat také způsob, jakým bylo pohlíženo na zajištění blahobytu, nebo společensko-ekonomické rovnosti. Podle podstatných přístupů k demokracii jsou volby a klasické zastupitelské instituce považovány za nedostatečné pro tvorbu „skutečné demokracie“. (Hloušek a kol., 2018)

Vláda, prezentující se v dnešní době jako demokratická, je spojována s ochranou lidských práv a svobod, kontrolováním politiky občany a reprezentační formou vlády. Zástupci této vlády jsou voleni v pravidelně se opakujících volbách, podle všeobecného volebního práva. Jde však pouze o jeden z pohledů na tento systém. Existují tři formy demokracie a to prezidentské, poloprezidentské a parlamentní. Mezi výkonnou a zákonodárnou mocí typickou pro demokracii panuje však problematický vztah, jak uvedla Dočekalová a kol. (2010).

2.5.2 Nedemokratické režimy

Tento pojem představuje formy politického režimu, které se liší od ostatních režimů. Hloušek a kol. (2018) na základě Linze²⁰ klasifikuje totalitní, autoritativní, posttotalitní a sultanistické režimy jako nejvýznamnější moderní formy nedemokratických režimů.

Balík a kol. (2012) tvrdí, že totalitarismus, jakožto slovo italského původu je spjato s fašistickou Itálií. Někteří autoři tento politický systém chápou spíše jako ideologii. Pokud by se totalitarismus chápal jako politologický koncept, mohl by být spojován s nacismem a komunismem. Hlavním představitelem je tedy určitý vůdce, strana nebo diktátor. V moderním světě jsou tito „vládcové“ obohaceni technickými nástroji, pomocí kterých dokážou ovlivňovat osobní život jedince, a zároveň si klást za podmínku jeho plnou oddanost. Toho dosahují především na základě donucení. Podle jiných pohledů existuje pro jednotlivé režimy vždy důraz na určitou věc. V případě komunismu se jedná o tlak na beztřídní společnost. Na prosazování těchto režimů je ve většině případech využíván rozsáhlý teror.

---

²⁰ Juan José Linz Storch de Gracia (1926–2013) – španělský sociolog a politolog, známý především svým výzkumem ohledně totalitních a autoritativních režimů.

Pavelčíková (2009, str. 7) rovněž totalitarismus spojuje s fašismem v Itálii ve dvacátém století, ve kterém bylo toto slovo prvně použito. Je jím označován specifický druh diktatury. Nezákladnějšími typy jsou fašistické (včetně nacismu) a komunistické režimy. Tyto dva režimy jsou si v mnohém velmi podobné, ale mají i odlišné rysy. Hlavním společným znakem obou případů je destrukce demokratického systému, konkrétněji liberální a občanské společnosti. Občané jsou tak nuceni přijímat pouze jedinou ideologii a je jim zamezeno svobodně volit své představitele. Vládu představuje jedna strana nebo vůdce, který má neomezenou moc. Odpůrci režimu jsou většinou likvidováni.

Dalším typem nedemokratického režimu je autoritarismus. V mnoha aspektech se podobá totalitarismu. Důraz je však kladen na to, že mezi mentalitou a ideologií je rozpor (od ideologie je upuštěno). Dále se od totalitarismu liší omezeným pluralismem²¹. Důsledkem tohoto omezení je vznik „semiopozice“, neboli skupin nezastoupených nebo bezvýznamně zastoupených ve vládě. Ty poté režim kritizují, jak uvedl Balík (2012)

Hloušek a kol. (2018, str. 41) uvádí, že v případě autoritativních režimů mají některé instituce a skupiny, jako armáda, soudnictví, církve, byrokracie nebo hospodářské korporace jistou autonomii (nepodřizují se úplně vládě). Jsou režimem akceptovány a tvoří jakousi oporu pro vládu, i když mohou nastat situace, kdy se tyto skupiny mohou stát výhodou pro opozici.

---

²¹ Pluralismus – filozofický směr neboli princip demokracie, který se vyznačuje více politickými stranami a organizacemi, které mohou mezi sebou volně soutěžit a mají odlišná zaměření.

2.6 Empirie vlivu politických režimů na ekonomický růst

Odlišnosti a jednotlivá specifika politických režimů mohou mít za následek podporu, nebo devastaci ekonomického růstu. Acemoglu (2009) uvádí, že v moderním světě se studie zabývají především kontrastem mezi demokratickými a nedemokratickými režimy v jejich působení na ekonomický růst. Existují různé druhy a způsoby vedení demokracie. Velké rozdíly jsou také mezi nedemokratickými režimy. Jako nepochybný příklad nedemokracie je Čína (Čínská lidová republika), která je již od roku 1948 pod vládou komunistické strany. Autor dále zkoumal data jednotlivých zemí po druhé světové válce, aby zjistil rozdíly v růstu mezi demokratickými a nedemokratickými režimy. Z důkazů regresní analýzy napříč státy zjistil, že demokratické režimy v tomto ohledu nemají lepší výsledky. Neexistují však jednoznačné důkazy, pomocí kterých by toto tvrzení mohlo být vysvětleno. Dospěl k závěru, že na základě jím nalezených důkazů nerostou demokratické režimy výrazně rychleji než nedemokratické. Tyto důkazy však platí pro poválečné období. Při pohledu na delší časový horizont je pozitivnější vývoj v oblasti ekonomik demokratických režimů. V 19. století proběhla rychlá industrializace zemí, a ty země, které jí úspěšně prošly, byly více demokratické než ty, které selhaly. Demokratičtější režimy tak jsou lépe přizpůsobeny na růstové příležitosti a investice.

Spolupráce státu s trhem a veřejností by měla být pozitivním faktorem pro ekonomický rozvoj, jak popisuje De Janvry a kol. (2016). Mezi odpovědnosti státu patří ochrana jednotlivců, posilování práv, ochrana před hrozbami a poskytování veřejných statků a služeb. Stát by měl být zodpovědný za pomoc veřejnosti a firmám v případě selhání trhu. Pokud je stát v tomto ohledu efektivní, je lépe dosahováno ekonomického rozvoje. Může nastat také selhání v případě státu. Dále autoři popisují, že v industrializovaných zemích je větší tendence k demokratickým formám vlády.

V mnoha rozvíjejících se zemích převládá autokratický režim (Čína, Rusko, Subsaharské země a další). V autokratických režimech moc spočívá v rukou jednotlivce nebo instituce, jako například krále, diktátora, náboženského vůdce a podobně. Demokracie jsou pozitivní z hlediska ochrany vlastnických práv, posílení smluv a nižších daňových zátěží než v případě autokracie. Díky demokratickým institucím je tak dosahováno vyváženého růstu. Pro dlouhé období je tak demokracie velmi pozitivním režimem. Z krátkodobého hlediska může však i diktátor zapříčinit ekonomický růst v případě jeho vlastního zájmu, jak podotýká De Janvry a kol. (2016).

2.6.1 Demokratizace a ekonomický růst

Hloušek a kol. (2018) demokratizaci na základě poznatků teoretiků popisovali jako směřování dosavadního režimu k úplné, nebo částečné demokracii. Tento proces je dynamický, dlouhodobý a není jistý jeho konec. V posledních dvou stoletích počet demokracií neustále rostl. Tento nárůst je možné dělit na několik období neboli demokratizační vlny. V některých studiích se však uvádí, že existuje riziko krachu demokracií, nebo mohou nastat zpětné vlny (návrat k původnímu režimu).

Jednotlivé vlny, jejich datace a konkrétní příklady zemí jsou znázorněny v Tabulce 2.2.

Tabulka 2.2 Huntingtonovy demokratizační vlny a zpětné vlny

Demokratizační vlny / zpětné vlny	Časové období	Příklady plně demokratizovaných zemí / pádů demokracií
První (dlouhá) demokratizační vlna	1828-1926	USA, Velká Británie, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko, Argentina, Československo, Polsko
První zpětná vlna	1922-1942	Itálie, Polsko, Litva, Německo, Rakousko, Brazílie, Argentina, Španělsko, Československo
Druhá (krátká) demokratizační vlna	1943-1962	Spolková republika Německo, Rakousko, Japonsko, Itálie, Brazílie, Kostarika, Kolumbie, Peru, Venezuela, Indie, Srí Lanka, Izrael, Nigérie
Druhá zpětná vlna	1958-1975	Peru, Brazílie, Bolívie, Chile, Uruguay, Pákistán, Řecko, Nigérie, Filipíny
Třetí demokratizační vlna	Od 1974	Portugalsko, Španělsko, Řecko, Ekvádor, Peru, Argentina, Tchaj-wan, Jižní Korea, Pákistán, Filipíny, Polsko, Maďarsko, NDR, Československo, Rumunsko, Panama, Chile, Nikaragua, Jihoafrická republika

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Hloušek a kol. (2018)

Šíření demokracie v jednotlivých érách je možné pozorovat v různých částech světa. Houle a kol. (2019) zkoumali toto rozšiřování demokratizace ve 125 autokratických zemích v letech 1875 až 2014. Pokusili se vysvětlit seskupení demokratizace v čase a prostoru i přes tvrzení, že by snad se demokratizace nešířila. K této problematice se vyjádřili tak, že demokratizace je vedena ve dvou krocích. V prvním kroku mohou nastat běžné hospodářské, nebo ekonomické šoky, kterou vedou ke zhroucení politického režimu. To vyústí k druhému kroku. Nově objevené elity s větší pravděpodobností nastolí demokracii po kolapsu režimu, jestli se sousední země v nedaleké době demokratizovaly.

Rod a kol. (2019) ve své práci zkonstruovali komplexní citlivostní analýzu zkoumající míru demokracie s využitím 67 ukazatelů operujících se sociálními, ekonomickými, politickými, institucionálními, demografickými, kulturními a mezinárodními kontextovými determinanty demokracie v Evropské unii v období

1960–2015. Podle autorů jsou jedinými významnými faktory pro udržitelnost demokracie HDP na obyvatele a byrokracie, která dodržuje zákony. Podle některých studií směřují vysokopříjmové země více k demokratickým režimům. Demokratizace je tedy snadněji dosaženo pomocí vyššího ekonomického růstu. Na základě získaných empirických důkazů se pokoušeli analyzovat situaci v zemích s vysokou muslimskou populací. Šance na demokratizaci i přes vysoký ekonomický růst jsou v těchto zemích nižší. Vzhledem k odlišnosti faktorů jako přírodní zdroje, vzdělávací systém a vlastnosti sousedních zemí není vliv muslimské populace na demokratizaci jednoznačný. Na demokratizaci dané země má pozitivní vliv především globální podíl demokracií ve světě a režim sousedících zemí. Dlouhodobá vláda jednotlivých vůdců, bohatá zásoba přírodních zdrojů a majoritní systémy jsou negativní faktory, které demokratizaci potlačují.

Dalším faktorem podporující demokratizaci by mohla být industrializace. Lacroix (2018) rozvoj nových politických režimů nebo jejich změnu připisuje právě vlivu industrializace. Díky ní ji totiž nepřímo ovlivňována produktivita a HDP na obyvatele. Dochází tak k akumulaci lidského kapitálu a následnému vytvoření opozice proti autokracii. Ekonomický rozvoj totiž způsobuje zvýšenou poptávku občanů po demokratických režimech. Z empirických studií vyplývá, že země, ve kterých HDP na obyvatele přesáhne 12 000 dolarů, by měly v poměrně krátkém horizontu přejít na demokratický režim. Růst HDP na obyvatele v diktaturách zvyšuje pravděpodobnost demokratizace.

Změnou politického režimu prošla v devadesátých letech Indonésie. Basri a kol. (2020) nastiňují situaci této země za poslední tři desetiletí. Země během tohoto období prošla výrazným ekonomickým růstem v autoritativního režimu pod vedením indonéského vojenského a politického vůdce Suharta. V devadesátých letech minulého století proběhla krátká, ale hluboká finanční krize asijských zemí a v tomto důsledku byl v Indonésii zaveden demokratický režim. Demokratizace v této zemi je připisována ekonomickému růstu. Autoritativní režim nedokázal „přežít“ již zmíněnou finanční krizi. Ekonomický růst pokračoval v roce 2000. V roce 2004 se příjmy na obyvatele vrátily k hodnotám před krizí. V roce 2003 byly zaznamenány velmi pozitivní hodnoty z oblasti výkonu fiskální politiky. Konkrétněji rozpočtový schodek nepřesahoval 3 % z HDP a veřejné zadlužení nepřesahovalo 60 % z HDP. Ekonomický růst a snižování chudoby v této zemi však nemají dostatečně rychlé tempo pro uspokojení potřeb nové skupiny vzdělané mládeže.

2.6.2 Demokracie a ekonomický růst

Shirley (2010) s využitím regrese dat ekonomického růstu mezi jednotlivými státy uvádí, že mezi demokracií a ekonomickým růstem nebyl zjištěn pevný ani statisticky významný vztah. Pokud by nedemokratický stát přešel na demokratický režim, byl by tento přechod efektivní pouze pro krátkodobý ekonomický růst. Hlavním pozitivem demokracie jsou však instituce, které nepřímo působí na ekonomický růst, jelikož pozitivně působí na lidský a sociální kapitál. Následně se zvyšují institucionální i produkční kapacity celé společnosti a také výsledný výstup ekonomiky. Podle autorky existují dva různé „tábory“ názorů ohledně působení demokracie na ekonomický růst. Zastánci prvního tvrdí, že demokratické země by měly růst rychleji zásluhou vlády, která je motivována hájit vlastnická práva a jedince namísto vyvlastňování. Druzí tvrdí, že díky demokracie je růst zpomalován především na základě poptávky voličů po redistribuci. Autorka však vyvrátila obě teze. Nebyl tedy prokázán ani negativní ani pozitivní vztah mezi demokracií a ekonomickým růstem na základě již zmíněné regrese.

Colagrossi a kol (2020) provedli metaanalýzu vztahu demokracie a ekonomického růstu. V metaanalýze bylo zahrnuto 188 studií, konkrétně 2047 modelů v horizontu 36 let. Autoři dospěli k závěru, že demokracie má pozitivní a přímý vliv na ekonomický růst. Z 27 procent zkoumaných případů se ukázal koeficient demokracie jako pozitivní a významný, z 37 procent byl pozitivní ale nevýznamný a z 36 procent negativní nebo negativní a nevýznamný. Další faktory, které ovlivňují růst, mohou být například lidský kapitál, politická nestabilita nebo míra inflace.

V demokracii mohou být ovlivňována široká spektra ukazatelů. Jejím vlivem na HDP na obyvatele se zabývají také Acemoglu a kol. (2019). Použili strategii dynamického panelu, která kontroluje fixní efekty země a dynamiku HDP. Závěrem jejich výzkumu je zjištění, že pomocí demokracie je pozitivně ovlivňováno HDP na obyvatele. Konkrétněji při demokratizaci je tento ukazatel zvyšován až o 20 % v dlouhém období. Podle autorů jsou tyto účinky na různých úrovních rozvoje podobné a jsou z jistého hlediska podporovány většími investicemi do kapitálu, školství a zdravotnictví.

V případě arabských zemí Bougharriou a kol. (2019) aplikovali model simultánních rovnic dynamického panelu na 16 zemí z této oblasti v letech 2002 až 2013. Dospěli k závěru, že neexistuje přímý vztah mezi demokracií a ekonomickým růstem. Pomocí demokracie je však i přes tento vztah nepřímo podpořen růst, a to stimulací přílivu

přímých zahraničních investic (FDI). Růst může být v tomto případě demokracií i ohrožován vzhledem ke generování vyšších výdajů na veřejnou spotřebu.

I přes tvrzení některých vědců, že v arabských zemích nebyla nikdy plně konsolidována demokracie, se Abdel-Latif a kol. (2019) pokusili analyzovat vliv demokratických šoků v Egyptě na jeho sousedící země. Dospěli k závěru, že země s vysokými hodnotami HDP na obyvatele jsou proti demokratickým šokům imunní. Je nutné však dodat, že se tato imunita proti demokratickým šokům týká zemí závislých na vývozu ropy. Pomocí několika studií bylo prokázáno, že v ekonomikách, kde je bohatství získáváno především díky vývozu ropy, je demokracie poškozována. Z toho vyplývá, že hojnost ropy v těchto zemích je podle autorů jistým „blokátorem“ demokratických šoků z okolí.

Vliv těžby nerostných surovin, konkrétně ropy, má nejasný vliv na demokracii podle studie Masi a kol. (2019). Podle jistých názorů má těžba prodemokratický efekt. Vláda je totiž stabilnější a odolnější proti přechodu k autokratickému režimu. Podle jiných empirických poznatků nebyl prokázán žádný vliv těžby na demokracii ani diktaturu. Vzhledem k jiným výzkumům je pomocí těžby ropy diktatura podporována. V závěru autoři podotkli, že přírodní zdroje mohou mít negativní i pozitivní účinky na zemi. Záleží však na kvalitě tamních institucí.

2.6.3 Politické ideologie, instituce a jejich vliv na ekonomický růst

V této podkapitole bude podrobněji analyzován vztah ekonomického rozvoje a politických ideologií. Dále bude zkoumána funkce institucí a jejich případné změny v souvislosti s historickými událostmi. Instituce jsou velmi silným hnacím mechanismem pro rozvoj, jak uvedli De Janvry a kol. (2016), jelikož jsou definovány jako pravidla a konvence, které uzákoňují sociální interakce a v tomto případě i omezují chování jednotlivce.

Shirley (2010) se zabývala státy centrální Evropy. Země jako Česká republika, Polsko, Slovensko, Maďarsko a další v minulém století byly ovládány komunismem. Tato ideologie byla společností a některými elitami vnímána jako cizí, a také uložena a nastolena vnějšími silami a finančními pobídkami. Tento režim tak nemohl být dobrou hnací silou pro rozvoj. Autorka pozitivní vliv na ekonomický rozvoj připisuje především demokratickým institucím.

Vzhledem k tržně orientovaným reformám v Polsku v devadesátých letech minulého století byl zaveden vícevrstvý program dynamického socioekonomického

rozvoje pomocí budování institucí sociálního tržního hospodářství a strukturálních reforem reagujících na globalizaci v letech 1993 až 1994 jak popisuje Kolodko (2019). Dlouhodobé cíle (udržitelný rozvoj, tržní ekonomika, konkurenceschopnost podniků) byly úspěšné v závislosti na nastavení strukturálních reforem a institucionálních změn. Významné události byly integrace v Evropské unii a reformy sociálního zabezpečení systému.

Zawalinska a kol. (2018) uvádí, že v Polsku a dalších zemích centrální Evropy způsobily centrálně plánované politiky zastaralost technologií, nízkou produktivitu a neefektivní alokaci zdrojů. V devadesátých letech po konci komunismu došlo k reformě trhu a patnáctiletému procesu transformace. V roce 2004 vstoupilo 8 postkomunistických zemí do Evropské unie, čímž se staly zároveň součástí strategie Evropa 2020. Jedním z cílů této strategie bylo dosažení 3procentní intenzity výzkumu a vývoje (poměru výdajů HDP na výzkum a vývoj). Polsko a další postkomunistické země však dosahují této míry zhruba z poloviny (kolem 1,7 procent). Dosažení tohoto cíle neboli konkurenceschopnosti regionů je však velmi složité z hlediska nezkušenosti dnešních politik. Autoři dospěli k závěru, že dosažení tohoto cíle pomocí daňového zvýhodnění se promítne ve 2,5krát větších nákladech na státní rozpočet. Z jiné perspektivy je díky tomuto zvýhodnění podpořen růst HDP.

Další zemí, ve které byla vedena komunistická ideologie po několik let, bylo Rusko. V raných fázích přechodu této země z komunistického režimu nastala krize. Nově nastolené krátkodobé politiky mohly zanechat dlouhotrvající efekt ovlivňující typ a výkon institucionálních systémů, jak poukazuje Gaber a kol. (2019). Dalším negativním důsledkem bylo nedostatečné začlenění a zastoupení veřejnosti v rozhodovacím procesu. Pomocí reforem měly být odstraněny jisté politické překážky. Ve výsledku však byly hospodářské a politické instituce pohlceny oligarchií. Zájmy elit měly být hájeny nově vzniklými těžebními institucemi. V důsledku byl zbytek společnosti hospodářsky a politicky diskriminován. To se příliš neslučovalo s hlavními institucionálními cíli reforem (konkurenceschopné trhy a demokracie).

Přechod k liberalismu je ve světě častější. Můžou však nastat i opačné situace. Murphy (2020) zkoumal, jaký má centrální banka vliv na změnu politického režimu. Neefektivní makroekonomické postupy, které orgány centrální banky zvolily, by měly způsobovat pokles nominálního produktu. To pak následně vede k populistickému jednání voličů u volebních urn. Jsou tedy voleni spíše populisté. Zároveň propad nominálního produktu způsobuje odvrácení od liberálních tržních ekonomických

institucí. Je vyšší pravděpodobnost, že se z demokracie stane diktatura než z diktatury demokracie v období recese. Liberalismus a instituce s ním spojené tak v období recese jsou méně chráněny. Recese totiž zpomaluje proces demokratizace.

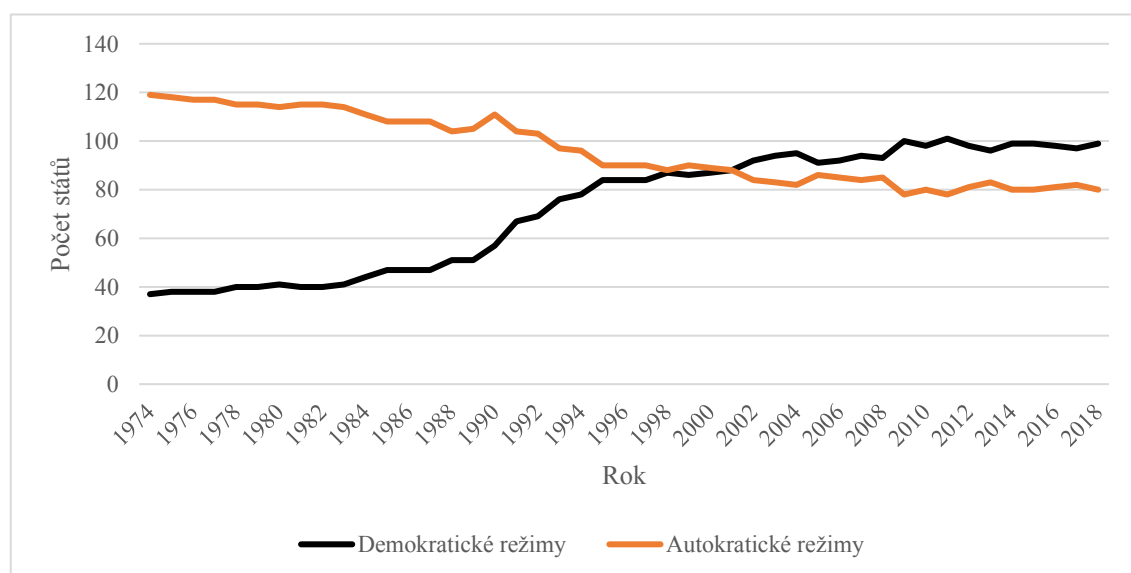
Politické instituce jsou jedním z hlavních faktorů, které mohou být ovlivněny společnostmi v závislosti na nerovnostech příjmů mezi zeměmi podle Hussey a kol. (2020). Pro svůj výzkum autoři použili roční Giniho koeficient pro několik zemí v období od roku 1960 do 2012. Od roku 1988 se nerovnost v příjmech snížila. Vztah mezi institucemi a úrovní příjmů je však méně lineární, jelikož země s vysoce inkluzivními politickými institucemi jsou více příjmové než dříve. Ne vždy tak instituce jednoznačně ovlivňují vyspělost země.

V dnešní době existují ve světě stále země, ve kterých převládají komunistické ideologie. Dobrým příkladem je Čína jakožto jedna z největších ekonomik současnosti. Legiedz (2019) vysvětluje politické změny v Číně a jejich následný vliv na výstup ekonomiky. Ekonomický růst čínské ekonomiky proběhl již během pozdních sedmdesátých let minulého století díky tržním reformám. V roce 2014 HDP na obyvatele, vážený paritou kupní síly, představovalo méně než 24 procent americké výroby. Čína je však stále chudší než dnešní rozvinuté země při zohlednění produkce na obyvatele. Větší prohloubení politické svobody by ale aktuálně nebylo zcela možné. Z nedávných událostí (zrušení prezidentské lhůty) vyplývá, že čínský politický systém působí stále více represivně a centralizovaně. I přes vyšší ekonomický růst tak má komunismus negativní vliv na zemi díky vládě, která disponuje monopolem na použití násilí. Navíc je v nejbližší době očekáváno pozastavení růstu, z důvodu ohrožení levné pracovní síly Číny. Tvorba institucionálního rámce nastolením liberalismu a demokracie by tak nebyla příliš úspěšná, jelikož by monopol moci čínské komunistické strany tímto nastolením mohl být ohrožen.

3 Deskriptivní analýza vazby mezi politickým režimem a ekonomickým růstem

Tato kapitola je zaměřená na historicko-ekonomický vývoj vzorku 15 zemí, které prošly třetí demokratizační vlnou. Jednotlivé země z tohoto vzorku jsou vybrány z hlediska dostupnosti dat a svých specifických politických přechodů. Tyto země jsou pro lepší přehlednost rozčleněny do jednotlivých regionů. U každé země jsou zohledněny její geografické, demografické i ekonomické charakteristiky. Dále jsou pomocí dostupných pramenů sledovány změny politických režimů, a u každého regionu je provedena deskriptivní analýza vývoje HDP na obyvatele (v aktuální hodnotě USD) v časovém horizontu 1960 až 2018. Zohledněn bude také Polity5 index za rok 2018 a index ekonomické svobody za rok 2020, který vychází každoročně a udává stupeň svobody jednotlivé země. Zahrnuje hodnocení práv, vlády, regulační účinnost a svobodu trhů.

Třetí demokratizační vlna ²²začala od roku 1974. Jednalo se především o země s demokratickou minulostí. Naopak většina zemí, ve kterých byl v roce 1974 autoritativní režim, neprojevily žádné změny do roku 1990. Tato skutečnost může být spojena s tím, že se tyto autoritativní země v minulosti nikdy nepotýkaly s demokracií. V roce 1989 nastala druhá fáze, při níž přešly k demokracii i státy bez dřívějšího vztahu s demokratickým režimem (například Rumunsko). V tomto období prošla změnou na demokracii velká část států v důsledku vývojových trendů. (Huntington, 2008)

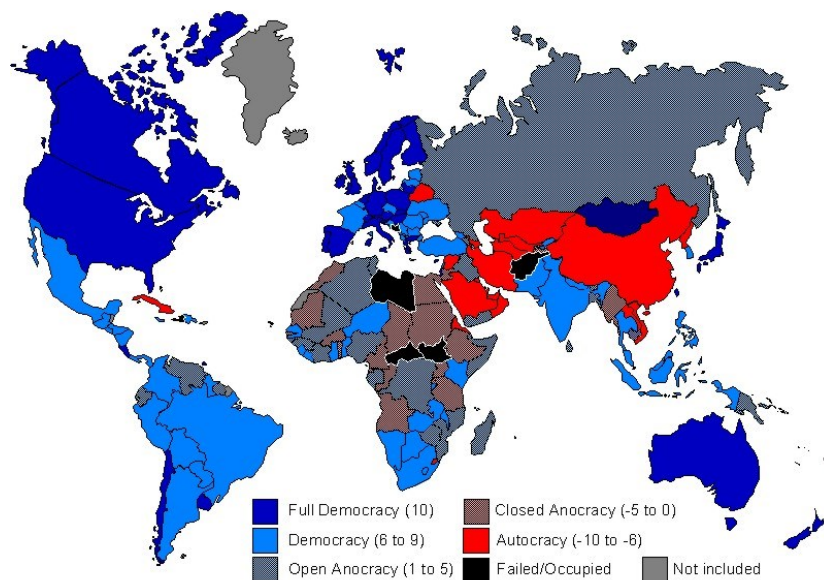
Obrázek 3.1 Vývoj poměru demokratických a autokratických režimů ve světě v letech 1974 až 2018; Zdroj: vlastní zpracování z dat Our World in Data(2020)

²² Třetí demokratizační vlna (1974 až 1990) se týkala států latinské Ameriky, Jihoafrické republiky, části Asie a zemí bývalého sovětského bloku

Na obrázku 3.1 je možné vidět vývoj počtu autokratických a demokratických režimů ve světě. Je patrné, že počet demokratických režimů se v čase zvyšuje a autokratické režimy mají tendenci spíše zanikat. V roce 1998 byl poměr režimů ve světě stejný. Od roku 2001 roku začal demokratický režim ve světě plně převyšovat autokratický. V roce 2018 byl počet demokratických států oproti roku 1974 o 168 procent vyšší. Počet autokracií se naopak snížil o 33 procent. V příloze 1 jsou uvedena jednotlivá data.

Velmi důležitým ukazatelem v případě změn politických režimů je Polity IV (Dnes již Polity5) projekt. Navazuje na tradiční analýzu autoritativních charakteristik států ve světě. Účelem je komparativně a kvantitativně analyzovat jednotlivé země. V tomto projektu jsou obsaženy režimy od plně institucionalizovaných autokracií, přes smíšené nebo autoritářské režimy („anokracie“), až po plně institucionalizované demokracie. Díky „Polity score“ je zachyceno toto spektrum autorit režimu na 21stupňové škále. Rozsah je od -10, což značí dědičnou monarchii, do +10 neboli konsolidovanou demokracií. Dále lze toto členění více rozvést na tři kategorie neboli

- autokracie (od -10 do -6),
- anokracie (od -5 do 5),
- demokracie (od 6 do 10). (CSP, 2020a)

Obrázek 3.2 Mapa rozložení jednotlivých politických režimů ve světě; Zdroj: CSP (2014)

Na obr. 3.1 je mapa zobrazující jednotlivé státy barevně rozlišené podle jejich politického režimu na základě již zmíněného „Polity score“. Je patrné, že nejvíce

demokratických států se nachází v oblasti Evropy a Severní, Střední i Jižní Ameriky. Data jsou za období 2013 pro 167 zkoumaných zemí.

3.1 Jižní a střední Amerika

Analyzovanými zeměmi z tohoto sledovaného regionu jsou Argentina, Ekvádor, Chile, Nicaragua a Peru. Hodnoty Polity 5 jsou znázorněny v tabulce 3.1, z níž je patrné, že většina sledovaných zemí je demokratických (dosahují skóre 9 až 10), kromě Ekvádoru, který leží na pomezí demokracie a anokracie. Nicaragua dosáhla skóre pouze 6, čímž se ale také řadí mezi demokracie. Z hodnot je rovněž zřejmé, že Chile dosahuje nejvyšší hodnoty (10), což znamená, že je plnou demokracií.

Tabulka 3.1 Polity5 pro země Jižní a Střední Ameriky za rok 2018

Země	Argentina	Ekvádor	Chile	Nicaragua	Panama	Peru
Polity5 hodnota	9	5	10	6	9	9

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CSP (2020b)

3.1.1 Argentina

Oficiální název je Argentinská republika. Zřízením se jedná o prezidentskou republiku. Od prosince 2019 je hlavou státu prezident Alberto Angel Fernandez. Hlavním městem je Buenos Aires. Jedná se o druhou největší zemi v Jižní Americe (po Brazílii). Rozloha činí 2 780 400 km². Aktuálně žije v Argentině 45 479 118 obyvatel. Očekávaná délka života je 77,8 let. Celková porodnost činí 2,21 dětí na ženu. (CIA, 2020a)

Jako nezávislá federativní republika vznikla roku 1826 po nadvládě Španělska, pro které byla Argentina kolonií. Díky úrodným pláním neboli pampám, se stala Argentina předním vývozcem pšenice a kukuřice. Období výrazného ekonomického růstu se datuje od roku 1853 do roku 1930 díky zahraničním investicím Velké Británie. Od roku 1916 měla v zemi hlavní postavení střední třída. U moci byla radikální strana a prezident Hipolito Yrigoyen, který ve snaze zabránit inflaci udržoval minimální mzdy. Znovu byl zvolen roku 1928. Roku 1930 jej sesadil generál Uriburu. Po druhé světové válce byla Argentina transformována na průmyslovou zemi. Podíl agrárního sektoru tímto klesl, což se prokázalo v nižším vývozu. Průmyslové výrobky nepokryly zemědělské ve vývozu. U moci byl generál Juan Domingo Perón (vládl 1946 až 1955 a poté 1973 až 1974). V roce 1973 se dostal opět k moci kvůli tomu, že dosavadní vlády nedokázaly řešit ekonomické problémy. Po jeho smrti v roce 1974 se země potýkala s nepokojí vzhledem k bojům mezi pravicovými a levicovými stranami. Inflace se pohybovala mezi 200 a 300 procenty ročně a byly zaznamenány stovky mrtvých občanů. Ekonomika byla řízena direktivně, z důvodu nadvlády vojenských diktátorů. Prvním demokratickým

prezidentem po dlouhém období se stal Raúl Alfonsín roku 1983. Ekonomickým rizikům nedával příliš velkou vážnost. Nedostatek státních financí kompenzoval tisknutím většího množství bankovek. V období 1999 až 2002 probíhala v zemi ekonomická krize způsobená z části dřívějším zadlužováním země za dob vojenských diktatur. Demokratické vlády se snažily inflaci a další ekonomické problémy stabilizovat. (Vávra, 2003)

V roce 2015 byla ekonomika Argentiny liberalizována po nástupu prezidenta Mauricio Macri. Konkrétněji zrušení kontroly kapitálu, plovoucí peso, odstranění kontroly vývozu u některých komodit a snížení některých energetických dotací. V roce 2017 se Argentina dostala z recese díky fiskálním a daňovým reformám. Tempo ekonomického růstu se tak přiblížilo ke 3 procentům. (CIA, 2020a)

Argentina v roce 2020 dosáhla celkově 53,1 bodů z hlediska indexu ekonomické svobody. Je tak 149. nejsvobodnější zemí na světě. Oproti minulému roku se tak celkové skóre zvýšilo o 0,9 bodů díky vyšší integritě vlády. (Index of Economic Freedom, 2020a)

3.1.2 Ekvádor

Oficiálním názvem Ekvádorská republika s hlavním městem Quito je zemí Jihovýchodní Ameriky. Jedná se o prezidentskou republiku s rozlohou 283 561 km² a 16 904 867 obyvateli. Očekávaná délka života v zemi je 74,5 let. Celková porodnost je 2,09 dětí na ženu. Ekonomika této země je závislá na vývozu ropy. V roce 2017 vývoz ropy činil zhruba třetinu celkových příjmů země. (CIA, 2020b)

Pokusy o demokracii v Ekvádoru započaly již během 40. let minulého století. Demokracie se v zemi ustalovala periodicky. V 50. letech minulého století však nastaly přechody inspirované demokracií. Nejednalo se o „plnohodnotnou demokracii“. Politický systém byl rozporuplný. Demokracie v této zemi byla omezována základními rysy a podmínkami pro její fungování. Hlavním problémem byla částečná absence začleňování a silné jednoty národu. Dělnické třídy, z nichž nejvíce zastoupená menšina byla domorodého ekvádorského původu, byly z účasti vyloučeny. V 60. letech nastala řada ekonomických transformací. Elity, které dříve ovládaly většinu vlády, již nebyly schopny modernizace nebo začlenění nových politických a sociálních organizací do života politiky. V roce 1963 navíc nastala ekonomická recese spojená se špatným řízením vlády. To mělo za následek vojenskou intervenci, která v roce 1968 ustoupila prozatímní civilní vládě se snahou obnovit elektoralismus. Tato iniciativa neměla zdárný konec. V roce 1970 se totiž kontroly ujal Velasco Ibarra. V zemi panovala podezření, že své jednání

přizpůsoboval zájmům elit. Za jeho vlády docházelo k pomalému průmyslovému růstu a stagnujícím příjmům z vývozu. V roce 1979 byla země opět obrácena k demokracii. Velkou roli v tomto přechodu hráli zájmy elit. Demokracie nebyla nastolena díky vztahu mezi prací a kapitálem nebo hromadných hnutí, nýbrž pro podpoření vlivu podnikatelských skupin na politiku. I přes tuto zvláštně nastavenou demokracii měli občané Ekvádoru poprvé v historii možnost volit. (COHA, 2010)

Ekvádor získal v případě indexu ekonomické svobody v roce 2020 horší hodnocení než Argentina. Celkový výsledek činil 51,3 bodů, což z něj činí 158. nejsvobodnější zemi světa. Oproti minulému roku se celková hodnota zvýšila o 4,4 bodů zásluhou výrazného zlepšení fiskálního zdraví (plnění vládních závazků) a vyšší vládní integritě. (Index of Economic Freedom, 2020b)

3.1.3 Chile

Chilská republika s hlavním městem Santiago je prezidentskou republikou o rozloze 756 102 km². Počet obyvatel je 18 186 770. Prezidentem je Sebastian Pinera Echenique (od roku 2018), který je rovněž předsedou vlády. Očekávaná délka života je 79,4 let. Porodnost v zemi činí 1,77 dětí na jednu ženu. Chile je charakteristické tržně orientovanou ekonomikou s vysokým podílem zahraničního obchodu. Vývoz představuje třetinu z celkového HDP. Nejvíce vyvážená komodita je měď, která činí až 20 procent vládních příjmů. (CIA, 2020c)

Chile se často považuje za zemi, která udělala největší pokrok k tomu stát se konsolidovanou demokracií z celé Latinské Ameriky. V dnešní době je v této zemi demokracie konsolidovanější a inkluzivnější než před vojenskou diktaturou. Dodnes je důležitým milníkem chilské historie převrat z roku 1973 a sedmnáctiletá diktátorská vláda Augusta Pinocheta²³, která trvala do roku 1990. Za jeho vlády se však zlepšily například vládní výdaje. Demokracie byla v zemi ukotvena pomocí ústavy z roku 1980. Ústava však byla několikrát změněna. Především z ní byly odstraněny autoritativní ustavení a enklávy (území obklopena jiným státem). V roce 1990 byla v této zemi obnovena demokracie. V zemi nastaly důležité pokroky z hlediska ekonomického rozvoje, snížení chudoby a konsolidace demokracie. (Navia, 2010)

V letech 1990 až 2009 byly zaznamenány velmi pozitivní výsledky z hlediska ekonomického rozvoje. Oproti diktatuře rostlo rychleji HDP na obyvatele. Bylo to období

---

²³ Augusto Pinochet (1915-2006) – generál chilské vojenské junty a prezident Chile v letech 1973 až 1990

čtyř po sobě jdoucích vlád Concertación. Rozdíly mezi Chile a vyspělými ekonomikami se postupně snižovaly. V prvních osmi letech po demokratizaci (1990 až 1998) byl zaznamenán meziroční růst HDP na obyvatele 5,4 procent. V době diktatury byl meziroční růst HDP na obyvatele kolem 1,3 procent ročně. Hlavním poháněcím faktorem byly zásadní změny v makroekonomických politikách. (Ffrench-Davis, 2016)

Všechny historické události napomohly k tomu, že je dnes Chile patnáctou nejsvobodnější zemí světa. Index ekonomické svobody Chile dosahuje v roce 2020 76,8 bodů. Oproti roku 2019 se zvýšilo celkové skóre o 1,4 bodů díky vyšší integritě vlády. Největší zásluhu na celkovém hodnocení má fiskální zdraví v zemi (90,5 bodů). (Index of Economic freedom, 2020c)

3.1.4 Nicaragua

Nicaragua s hlavním městem Managua je prezidentskou republikou ve Střední Americe. Rozloha činí 130 370 km². Žije zde 6 203 441 obyvatel. Hlavou státu i předsedou vlády je od roku 2007 Jose Daniel Ortega Saavedra. Je uvedeno, že očekávaná délka života v zemi činí 74,2 let a porodnost je 1,82 dětí na jednu ženu. Nicaragua je nejchudší zemí Střední Ameriky. Země se potýká s podzaměstnaností a chudobou. Skoro 50 procent vývozu této země představují zemědělské výrobky a textil. (CIA, 2020d)

Poptávka po demokratickém systému byla v sedmdesátých letech obrovská. V zemi však nebyly zavedeny příslušné instituce, díky kterým by přechod z autoritativního režimu na demokratický byl možný. Demokratizace byla posílena bojem o svržení diktátora Anastasia Somoze. Svrhnut byl v roce 1979. V čele bylo hnutí FSLN (Sandinista National Liberation Front). Hlavním cílem bylo snížení chudoby a nerovnosti v příjmech obyvatelstva. Demokratizace však byla pozastavena. Vůdci hnutí odmítli liberální demokracii. Poté, co se ujali moci, byla omezena svoboda projevu, pohybu i sdružování. Rok 1979 se však považuje za začátek hluboké demokratizace. V roce 1990 proběhly volby, které vyústily ve svržení vlády FSLN. Tyto volby jsou považovány za „základní kámen“ pro demokracii v této zemi. Zvýšil se zájem ostatních politických stran a byla zavedena volební soutěž. Od roku 1997 však byla snaha demokracii v zemi zrušit. Důležitou roli v těchto změnách politiky hrál Daniel Ortega. (Martí I Puig, 2020)

V hodnocené indexu ekonomické svobody se Nicaragua umístila na 115. místě s 57,2 body. Oproti minulému roku však celkové hodnocení kleslo o 0,5 bodů, z důvodu

poklesu fiskálního zdraví země. Její skóre je výrazně pod světovým průměrem. Tato země rovněž postrádá tržně orientovanou demokracii. (Index of Economic Freedom, 2020d)

3.1.5 Panama

Jedná se o prezidentskou republiku s rozlohou 75 420 km², která se nachází ve Střední Americe. Jejím hlavním městem je Panama city. Zemi obývá 3 894 082 obyvatel. Hlavu státu i prezidenta této země představuje Laurentino "Nito" Cortizo Cohen. V zemi je očekávaná délka života 79,2. Porodnost dosahuje 2,23 dítěte na ženu. Panamská ekonomika je založena na americkém dolaru. Její předností je dobře rozvinutý terciální sektor ekonomiky, který tvoří přes tři čtvrtiny HDP. Jedná se o služby jako například logistika a bankovníctví. (CIA, 2020e)

Před rokem 1968 byla v zemi plně konsolidovaná demokracie. Od roku 1968 svržením prezidenta Arnulfa Ariase se k moci dostal vojenský režim. Od tohoto roku byly zakázány volby. Vojenský režim trval do roku 1989. (Furlong 1993, str. 9)

Dne 20. prosince 1989 bylo do Panamy vysláno přes deset tisíc amerických vojáků s cílem svrhnout po dvou dekadách vojenskou nadvládu. Generál Manuel A. Noriega byl sesazen. Mohla tak být nastolena demokracie. Od tohoto roku i přes snahu budovat demokratický stát se země potýkala s problémy. Konkrétně šlo o nezaměstnanost, rozsáhlou chudobu i korupci. Velkou roli v demokratizaci tak hrály Spojené Státy Americké. (Pérez 2000, str. 1)

Panama dosáhla v roce 2020 skóre 67,2 bodů (Index ekonomické svobody), čímž se z ní stala 55. nejsvobodnější země světa. Oproti roku 2019 nenastaly žádné změny v celkovém hodnocení. Lepší integritu vlády kompenzoval pokles ostatních ukazatelů. Umístila se však znatelně nad světovým průměrem. Na vysokém růstu HDP má podíl rozvinutý sektor služeb. (Index of Economic Freedom, 2020e)

3.1.6 Peru

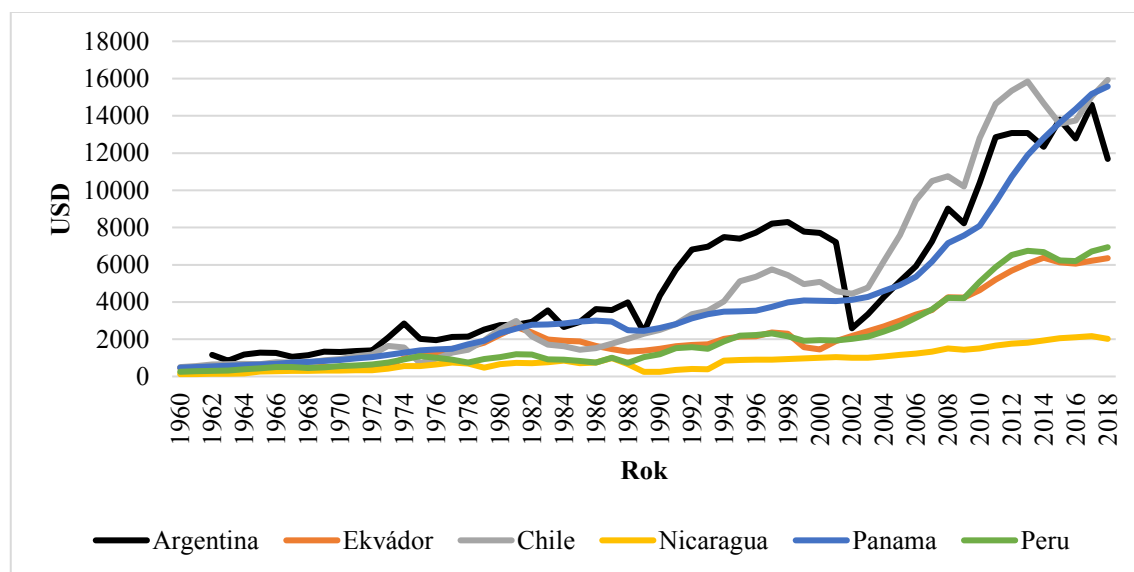
Jihoamerická prezidentská republika Peru má rozlohu 1 285 216 km² a jejím hlavním městem je Lima. Žije zde 31 914 989 obyvatel. Od roku 2018 je hlavou státu i předsedou vlády prezident Martin Alberto Vizcarra Cornejo. Očekávaná délka života obyvatelstva činí 74,7 let a porodnost je 2,04 dítěte na jednu ženu. Peruánská ekonomika je díky přírodní rozmanitosti velmi různorodá. Peru je hlavně druhým největším producentem stříbra a mědi na světě. (CIA, 2020f)

Pokusy o demokracii v Peru byly časté, ale demokracie v zemi nebyla udržitelná. V letech 1919 až 2000 nebylo možné dlouhodobě udržet autoritativní ani demokratické režimy. Důležitá byla šedesátá léta. Po kubánské revoluci se v Latinské Americe začaly projevovat reformistické přílivy. V roce 1962 vyhrála volby strana zvaná ARPA, která byla armádou následně rozpuštěna. Nové volby poté vyhrál liberální demokrat Fernando Belaúnde. Slíbil sociální reformu, která se mu však nepodařila uskutečnit. Zásahu na tom měla blokáda jeho reformních iniciativ stranou ARPA a americkou vládou prezidenta Lyndona Johnsona. V roce 1968 byl Belaúnde sesazen armádou a k moci se dostala levicová vojenská vláda pod vedením generála Juana Velasca Alvarada. Nová vláda propagovala „plně participativní sociální demokracii“. Byla však zavedena agrární reforma a veškerá pole, těžební společnosti a podobně byly vyvlastněny. Peruánská vláda zásahem do ekonomiky sledovala zrušení závislosti země na přírodních zdrojích. V roce 1973 Velasco onemocněl a ekonomika země oslábla. Roku 1975 byl generál sesazen Franciscem Moralesem Bermúdezem, který o skoro dva roky později ohlásil návrat k demokracii. Přestup však nebyl snadný. V letech 1980 až 2000 v zemi probíhaly boje a Peru se potýkalo s dluhovou krizí. Z celé Latinské Ameriky byl pokles HDP na obyvatele v Peru největší. (McClintock, 2019)

V letech 1990 až 2000 byl u moci prezident Alberto Ken'ya Fujimori. Pomohl dostat Peru z ekonomické krize, ale jeho vláda byla silně nedemokratická. V roce 2000 po ukončení jeho vlády byly zavedeny nové demokratické instituce. Politické strany však stále nebyly plně demokratické. (Crabtree, 2010)

Peru v roce 2020 dosáhlo 67,9 bodů v indexu ekonomické svobody. Je tak 51. nejsvobodnější zemí na světě. Oproti roku 2019 se celkové skóre zvýšilo o 0,1 bodu. Vliv na to mělo mírné zvýšení skóre za měnovou svobodu a svobodu obchodu. Peru je vzhledem k celkovému hodnocení vysoko nad světovým průměrem. (Index of Economic Freedom, 2020f)

3.1.7 Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) Jižní a Střední Ameriky

Obrázek 3.3 Vývoj HDP na obyvatele Jižní a Střední Ameriky v období 1960 až 2018; Zdroj: Vlastní zpracování podle dat The World Bank (2020)

Na obrázku 3.3 je vyobrazen vývoj HDP na obyvatele jednotlivých zemí sledovaného regionu. Jednotlivá data jsou uvedena v amerických dolarech. V době zavedení demokracie v Argentině (1983) bylo meziroční tempo růstu 21 procent. Před demokratizací každoročně rostlo HDP na obyvatele a směřovalo postupně k 3 000 USD (V roce 1982 činilo 2 928 USD). Z obrázku jsou ale velmi zjevné výkyvy tohoto ukazatele z důvodu již zmíněné ekonomické krize. V Ekvádoru nabylo HDP na obyvatele v době demokratizace (1979) hodnotu 1 821 USD a meziroční tempo růstu bylo 16 procent. V období 1970 až 1978 bylo průměrné meziroční tempo růstu zhruba 15 procent. U Chile lze pozorovat před rokem 1990, kdy byla země převedena na demokracii, prudký nárůst ukazatele. V letech 1986 až 1989 se meziroční tempo růstu HDP na obyvatele Chile pohybovalo kolem 15 procent. V roce 1990 byla hodnota tohoto ukazatele 2 494 USD. Nicaragua však nevykazuje podobné výsledky. Ukazatel pro tuto zemi meziročně kolísal. Účinek jednotlivých politických zásahů je však z grafu patrný. Od roku 1997 se ale meziroční tempo růstu ustálilo a poklesy nastaly pouze v letech 2002, 2009 a 2018. V případě Panamy sehrály velkou roli v demokratizaci USA, jak již bylo zmíněno. V roce 1989 bylo meziroční tempo růstu záporné. V letech 1968 až 1981 však bylo průměrné tempo růstu HDP na obyvatele Panamy 9 procent (pohybovalo se od 5 procent do 22 procent). Od roku 1982 se začal ukazatel pomalu přibližovat ke 3 000 USD. V roce 1986 nabyl hodnoty zhruba 2 997 USD. V letech 1990 až 2000 bylo průměrné meziroční tempo růstu HDP na obyvatele Peru 7 procent. V roce 2000 byla jeho hodnota zhruba 1 956 USD. Z jednotlivých historických pramenů a obrázku lze tedy vidět vztah mezi

tímto ukazatelem a politickými změnami. Kromě Argentiny lze u všech sledovaných zemí pozorovat výrazný nárůst HDP na obyvatele po demokratizaci i před ní. Jednotlivá data hodnot HDP na obyvatele jsou dostupná v Příloze 2. (Vlastní výpočty na základě The World Bank, 2020).

3.2 Jihoafrická republika

Tato země je analyzována odděleně, jelikož ji nelze zařadit do žádného ze sledovaných regionů. V roce 2018 dosáhla skóre 9 bodů v Polity5. (CSP, 2020b)

Jedná se o parlamentní republiku hned se třemi hlavními městy. Z hlediska administrativy je to Pretoria, z legislativního Cape Town (Kapské město) a ze soudního Bloemfontien. Hlavou státu i předsedou vlády je od roku 2018 prezident Matamela Cyril Ramaphosa. Rozloha Jihoafrické republiky činí 1 219 090 km². Žije zde 56 463 617 obyvatel. Předpokládaná délka života je vyčíslena na 64,8 let. Porodnost v zemi představuje 2,22 dítěte na jednu ženu. Ekonomika této země je specifická bohatou nabídkou přírodních zdrojů a dobře rozvinutým finančním, právním, komunikačním, energetickým a dopravním odvětvím. Nachází se zde i velmi silná burza. (CIA, 2020g)

Demokratizace Jihoafrické republiky se považuje za jednu z klíčových událostí minulého století. Hlavním problémem v minulosti byl apartheid²⁴. K liberalizaci docházelo v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století. Nebylo však zcela zřejmé, zdali byla liberalizace iniciativou elit, nebo byla výsledkem jejich reakcí. Byly však nalezeny důkazy pro oba tyto pohledy. Proces mohl být vyvolán vysokým ekonomickým růstem v šedesátých letech. Díky ekonomickému růstu byl v zemi nedostatek kvalifikované pracovní síly. Řešením mohlo být zapojení negroidního obyvatelstva. Problém však tkvěl v tom, že začátkem sedmdesátých let byla díky tehdejšímu režimu zavedena nevhodná reforma systému segregace práce a dalších forem apartheidu s myšlenkou podpořit stabilitu a větší ekonomický růst. Probíhaly také boje proti negroidnímu obyvatelstvu. V roce 1974 v zemi navíc nastala stagnace produktu, čímž byl omezen prostor pro represí. Na konci osmdesátých let vyvolal boj proti apartheidu politickou transformaci. Vláda byla nucena začít vyjednávat o náhradě menšinové vlády. (Giliomee, 1995)

Jako „úsvit demokracie“ v zemi se považuje rok 1994. Byl posílen blahobyt obyvatelstva a negroidní občané mohli konečně svobodně volit. Důležité je zmínit, že

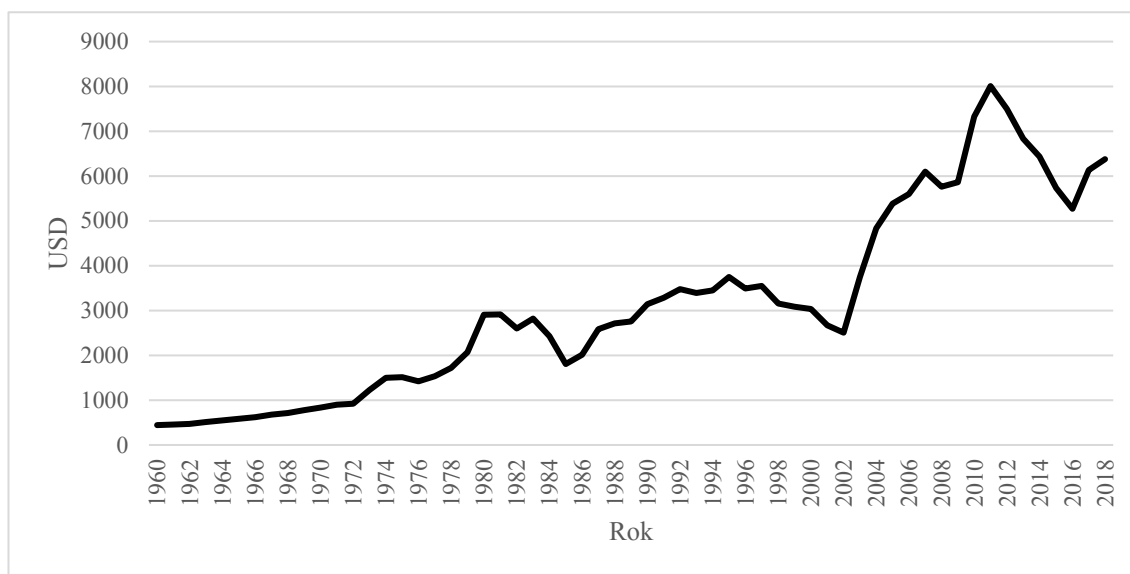
---

²⁴ Apartheid je politika rasové segregace, spojována s bývalým uspořádáním v Jižní Africe

negroidní obyvatelstvo představuje v zemi rasovou většinu. V tomto roce byla tedy zavedena multirasová demokracie. Bílé i negroidní obyvatelstvo tak mohlo spojit své síly a budovat silnější společnost založenou na demokratických principech. Země se však nadále potýkala se sociálně ekonomickými problémy. Jednalo se například o nezaměstnanost, chudobu a rozdíly v příjmech obyvatelstva. S těmito problémy se země potýká dodnes. (Masipa, 2018)

Jihoafrická republika je 106. nejsvobodnější zemí na světě. Dosáhla 58,8 bodů v rámci indexu ekonomické svobody. Celkové skóre země je výrazně nad regionálním průměrem a mírně pod světovým průměrem. (Index of Economic Freedom, 2020g)

3.2.1 Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) Jihoafrické republiky

Obrázek 3.4 Vývoj HDP na obyvatele v Jihoafrické republice v období 1960 až 2018; Zdroj: vlastní zpracování podle dat The World Bank (2020)

Z obrázku 3.4 je patrné, že od začátku šedesátých let skutečně docházelo k vysokému nárůstu sledovaného ukazatele. První záporné tempo růstu HDP na obyvatele se objevilo až v roce 1976 (-6 procent). V roce 1994 (přechod k demokracii) byla hodnota HDP na obyvatele této země zhruba 3445 USD. Od tohoto roku lze z obrázku vypočítat značný pokles. Od roku 2003 však prudce vzrostl (meziroční tempo růstu bylo téměř 50 procent). Data jsou uvedena v příloze 3. (Vlastní výpočty na základě The World Bank, 2020)

3.3 Země Asie

Sledované země pro tento region jsou Filipíny, Jižní Korea a Pákistán. Hodnoty Polity5 pro jednotlivé země za rok 2018 jsou uvedeny v tabulce 3.5. Filipíny i Jižní Korea

dosáhly hodnocení 8 bodů a Pákistán 7 bodů, z čehož plyne, že jsou demokraciemi. Odlišnou hodnotu v roce 2018 vykazuje Taiwan. Hodnocení 3 znamená, že je anokracií.

Tabulka 3.2 Hodnoty Polity5 pro sledované asijské země

Země	Filipíny	Jižní Korea	Pákistán	Taiwan
Polity5 hodnota	8	8	7	3

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CSP (2020b)

3.3.1 Filipíny

Tato země na jihovýchodě Asie s hlavním městem Manila, rozlohou 300 000 km² a 109 180 815 obyvateli je prezidentskou republikou pod vedením prezidenta Rodriga Duerte (od roku 2016). Celková očekávaná doba dožití je 70 let a na jednu matku připadá 2,92 dětí. Ekonomika Filipín velmi dobře odolává globálním ekonomickým šokům. Země je totiž méně závislá na vývozu, má rozvinutý terciální sektor a relativně odolnou spotřebu domácností. Další pozitivum je, že mezinárodní rizikové cenné papíry země vydává v menším množství. (CIA, 2020h)

V 19. století byly Filipíny kolonií Španělska a poté i USA (do roku 1946). V letech 1972 až 1986 v zemi převládal autoritativní režim, který vedl Ferdinand Marcos²⁵. Před tímto obdobím však v zemi probíhaly běžné státní i regionální volby. V roce 1972 zavedl stanné právo²⁶. V zemi se následně začaly stupňovat ekonomické (krize) i etnické problémy. Marcos usiloval o zesílení a centralizaci státní moci. Cílem měl být projekt zaměřený na „skok a start“ ekonomického rozvoje pomocí zadlužení (levné zahraniční půjčky) a kontrola nad klíčovými agrárními odvětvími. Roku 1981 bylo stanné právo zrušeno. I přes světový růst zemědělských produktů nebyl ekonomický růst udržitelný díky korupci a plýtváním veřejných rozpočtů Marcosovou rodinou a přáteli. Snaha o centralizaci a oslabení místních držitelů moci však pouze posílila hnutí občanů, což mělo za následek pád diktatury v roce 1986. Země byla o rok později (1987) převedena na demokracii. Proběhla také liberalizace trhu a pozemková reforma, za níž stál nově zvolený prezident Benigno Aquino mladší. Jeho vláda se však potýkala s nezaměstnaností, vysokou inflací a dalšími problémy. (Rivera, 2002)

Filipíny jsou 70. nejsvobodnější zemí světa. Index ekonomické svobody Filipín dosahuje 64,5 bodů. Oproti roku 2019 vzrostl o 0,7 bodů díky vyšší integritě vlády. Umístěním jsou výrazně nad regionálním a světovým průměrem. I přes vysoký

²⁵ Ferdinand Emmanuel Edralin Marcos (1917–1989) byl filipínský prezident v letech 1965 až 1985. V roce 1972 zavedl diktaturu zavedením stanného práva.

²⁶ Stanné právo je mimořádné opatření státní moci v oblasti trestního práva.

ekonomický růst v posledních letech, by se měla vláda zaměřit na nedostatky z hlediska právního státu a regulačního prostředí. (Index of economic freedom, 2020h)

3.3.2 Jižní Korea

Tato prezidentská republika o rozloze 99 720 km² je od roku 2017 pod vedením prezidenta Moon Jae-in. Žije zde 51 835 110 obyvatel. Hlavním městem je Seoul. Velmi vysoká je očekávaná délka života (82,6 let). Porodnost v zemi však činí pouze 1,29 dětí na jednu ženu. Země je specifická svým ekonomickým vzestupem. Hlavním pozitivem jihokorejské ekonomiky je vývoz. (CIA, 2020ch)

Ve 20. století byla Korea kolonií Japonska (od roku 1905). Japonsko bylo na konci druhé světové války roku 1945 poraženo. USA a Ruská federace rozdělily Korejský poloostrov na dvě části podle vlivu. V srpnu 1948 tedy byla založena proamerická Korejská republika neboli Jižní Korea. Vedl ji silně antikomunistický Syngman Rhee. V druhé části (Severní Korea) byl zaveden komunismus. (History, 2018)

V roce 1979 byl v Jižní Korei popraven autoritativní vůdce Park Chung Hee. Země postrádala vedení. Armáda, jakožto nejvlivnější skupina, byla rozdělena na dvě skupiny. Na „novou armádu“ pod vedením Chun Doo Hwan. Druhou skupinu představovali vyšší generální důstojníci. V roce 1979 a na začátku osmdesátých let tak proběhl pokus o demokratizaci, který však skončil neúspěšně. Země se dostala pod nadvládu vojenského režimu. Hlavní příčinou mohla být slabá občanská hnutí. Jejich boj proti autoritářství byl rovněž slabý a neefektivní. V roce 1980 proběhl střet 5 000 studentů s policií, kvůli demonstraci za zrušení stanného práva. Od tohoto roku do roku 1983 byl rovněž zaznamenán vyvážený ekonomický růst a snížení inflace i nezaměstnanosti. V roce 1984 začala probíhat v zemi liberalizace. Střední třída obyvatelstva začala být více politicky aktivní, než tomu bylo dříve. Úspěšný přechod k demokracii se uskutečnil v roce 1987. (Yun, 1997)

Ekonomika Jižní Korey je na 25. místě v indexu ekonomické svobody. Její skóre činí 74 bodů, což je o 1,7 bodů více než v roce 2019 hlavně díky lepšímu právnímu systému. Z regionálního i světového hlediska je vysoce nad průměrem. (Index of Economic Freedom, 2020ch)

3.3.3 Pákistán

I když se tato země liší od předchozích dvou, je tato federativní parlamentní republika zařazena do tohoto regionu z důvodu své geografické polohy. Leží v Jižní Asii

a její rozloha činí 796 095 km². Počet obyvatel této země je 233 500 636. Hlavním městem Pákistánu je Islamabad. Prezidentem země je od roku 2018 Arif Alvi. Předsedou vlády je však Imran Khan. Pákistán má poněkud nízkou celkovou očekávanou délku života obyvatelstva (69,2 let). Vysoká je však porodnost v zemi (3,6 dětí na ženu). Negativum pákistánské ekonomiky tkví v nedostatku rozvoje způsobeného vnitřními politickými spory. Pákistán je také velmi neatraktivní zemí pro investory kvůli náročnému klimatu a bezpečnosti. (CIA, 2020i)

Náboženstvím této země je Islám. Podle základních pilířů Islámu by měl být úzce spjat s demokracií. V roce 1956 byla v Pákistánu zavedena ústava a parlamentní režim. V roce 1958 však byla ústava zrušena a bylo nastaveno stanné právo generálem Ayub Khan. V roce 1962 zavedl novou ústavu a prezidentský systém, který díky korupci selhal. Parlamentní forma vlády se do země navrátila až v roce 1973, zavedením nové ústavy. Tento režim však dlouho nevydržel, jelikož roku 1977 Zia-ul-Haq znovu zavedl stanné právo a Pákistán byl pod vedením nedemokratických vlád až do roku 1988. V tomto roce Haq zemřel a premiérem byl zvolen Benazir Bhutto. Demokracie se v této zemi však stále nedokázala uchytit. V roce 1999 generál Musharraf v zemi zavedl válečné právo. Demokracie v této zemi je proto velmi křehká z důvodů střetů mezi vládami. Tyto střety podporovaly nedemokratické prvky v zemi. (Bibi 2018, str. 71)

V roce 2020 Pákistán dosáhl poněkud nízkého hodnocení z hlediska indexu ekonomické svobody. Jeho ekonomika je 135. nejsvobodnější na světě. Celkové skóre se navíc oproti roku 2019 snížilo o 0,2 bodu z důvodu nižšího hodnocení fiskálního zdraví. Je výrazně pod regionálním i světovým průměrem. (Index of Economic Freedom, 2020i)

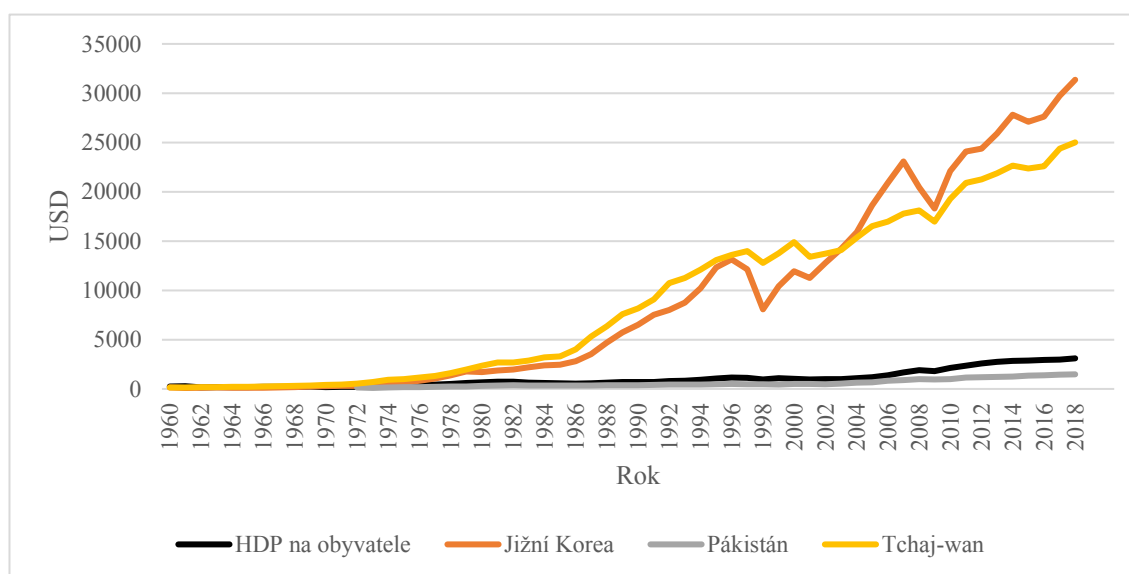
3.3.4 Tchaj-wan

Jihoasijská poloprezidentská republika Tchaj-wan s hlavním městem Taipei se rozkládá na 35 980 km². Žije zde 23 603 049 obyvatel. Od roku 2016 je prezidentem země Tsai Ing-wen (v roce 2020 znovuzvolen). Funkci předsedy vlády vykonává od roku 2019 Su Tseng-chang. Celková očekávaná délka života místního obyvatelstva je 80,6 let. Porodnost v zemi představuje pouze 1,14 dětí na jednu ženu. Země je specifická svou dynamickou kapitalistickou ekonomikou. Země je závislá na průmyslové výrobě a vývozu petrochemikálií, elektroniky a strojů. Nízká porodnost, diplomatická izolace a konkurence z Číny na ekonomiku Tchaj-wanu působí negativně. (CIA, 2020j)

50 let byl Tchaj-wan kolonií Japonska. Po konci druhé světové války (1945) se nadvlády nad touto zemí ujal čínský režim Kuomintang (dále jen KMT). Při dobývání Šanghaje komunisty v roce 1949 se Tchaj-wan stal střediskem válečné ekonomiky. V tomto roce bylo rovněž zavedeno stanné právo a KMT s cílem upevnit státní moc a předejít ekonomickým krizím zaváděla politické a administrativní reformy. V zemi panoval „tvrdý autoritarismus“. V letech 1950 až 1953, po Korejské válce, USA znovu podpořily finančně i technicky rozvoj tchaj-wanské ekonomiky. V šedesátých letech v zemi nastal vysoký ekonomický růst. V sedmdesátých letech po několika krizích (1971 se Tchaj-wan odpojil od Spojených národů a 1973 ropná krize) byla vláda KMT nucena provést politické reformy. Za mezník v demokratizaci této země považuje incident Chungli z roku 1977. P obávaném podvodu při místních volbách obyvatelstvo napadlo a spálilo policejní stanici. KMT čelila poprvé odporu. Začátek procesu demokratizace nastal až roku 1987, kdy KMT liberalizovala mnoho oblastí a přijala demokratickou reformu. Rok 1992 se považuje za první období demokracie této země. (Tien, 1992)

Ekonomika Tchaj-wanu je 11. nejsvobodnější na světě. Dosahuje skóre 77,1 bodu, což je však o 0,2 bodu méně než v předchozím roce vzhledem k poklesu monetární a obchodní svobody. Stále je však celkové skóre vysoce nad světovým i regionálním průměrem. (Index of Economic Freedom, 2020j)

3.3.5 Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) sledovaných Asijských zemí

Obrázek 3.5 Vývoj HDP na obyvatele pro sledované asijské země v období 1960 až 2018; Zdroj: vlastní zpracování podle dat The World Bank (2020) a countryeconomy.com (2018)

Z obrázku 3.5 je patrné, že HDP na obyvatele Jižní Korey ve sledovaném čase rostlo výrazně více než v případě Filipín. V období 1972 až 1981 (v dobách stanného práva) bylo průměrné meziroční tempo růstu Filipín kolem 14 procent. V roce 1974 se tento ukazatel zvýšil o necelých 33 procent oproti předchozímu roku. Po zrušení stanného práva je však možné pozorovat menší pokles. Od roku 1986 se však ukazatel ustálil a začal znovu růst. V roce 1986 byla jeho hodnota zhruba 536 USD. V roce 1987 vzrostl o 8,21 procent (na zhruba 580 USD). Mnohem výraznější nárůst byl v případě Jižní Korey. Od roku 1966 do prvního pokusu o demokratizaci (1979) bylo průměrné meziroční tempo růstu HDP na obyvatele 22,44 procent. V některých letech dokonce přesáhlo 30 procent. Po tomto období se však toto tempo výrazně snížilo. Po roce 1980 byl i přes nižší meziroční tempo růstu HDP na obyvatele růst vyvážený a kladný. Lze vypočítat, že se hodnota sledovaného ukazatele blížila k hodnotě 3 000 USD. V roce 1986, kdy byl proveden úspěšný druhý pokus o demokratizaci, činila jeho hodnota zhruba 2 803 USD a meziroční tempo růstu bylo 14 procent. V roce 1987 (přechod na demokracii) byla hodnota HDP na obyvatele 3 511 USD. Dále je patrné, že od tohoto roku je znatelný vysoký nárůst do roku 1996. Hodnota tohoto ukazatele pro Pákistán je oproti předešlým dvěma analyzovaným zemím nízká. Před jednotlivými demokratizacemi lze pozorovat nárůst tohoto ukazatele. V roce 1973 ale nastal prudký pokles (o více než 30 procent oproti minulému roku). V roce 1988 se meziroční tempo růstu pohybovalo kolem 12 procent. V případě Tchaj-wanu lze pozorovat podobný trend jako u Jižní Korey. Od roku 1977 (mezník demokratizace) do roku 1987 (začátek procesu demokratizace) lze pozorovat prudký nárůst ukazatele. Průměrné meziroční tempo růstu v tomto období činilo 15 procent (pohyb od -1 do 33 procent). Lze zároveň usoudit, že v tomto období se HDP na obyvatele postupně dostávalo k hodnotě 3 000 USD. V době demokratizace (1992) však bylo o hodně vyšší (10 726 USD). Jednotlivá data hodnot HPD na obyvatele jsou dostupná v příloze 4 (Vlastní výpočty na základě The World Bank, 2020)

3.4 Evropské země

Analyzovanými zeměmi jsou Německo, Portugalsko, Španělsko, Řecko. Hodnoty Polity5 pro tyto země jsou uvedeny v Tabulce 3.3. Všechny země dosahují hodnoty 10, což znamená, že jsou plnými demokraciemi. Jsou také členy Evropské unie.

Tabulka 3.3 Hodnoty Polity5 pro sledované evropské země; Zdroj: vlastní zpracování na základě CSP (2020b)

Země	Německo	Portugalsko	Řecko	Španělsko
Polity5 hodnota	10	10	10	10

Zdroj: Vlastní zpracování na základě CSP (2020b)

3.4.1 Německo

Tato federativní parlamentní republika s hlavním městem Berlín má rozlohu 357022 km². Žije zde 80 159 662 obyvatel. Hlavou státu je od roku 2017 prezident President Frank-Walter Steinmeier a předsedkyní vlády od roku 2005 kancléřka Angela Merkelová. Celková očekávaná délka života obyvatel Německa je 81,1 let a porodnost představuje 1,47 dětí na jednu ženu. Německá ekonomika je vzhledem k paritě kupní síly pátá největší na světě a největší v Evropě. Německo je předním vývozcem strojů, chemického zboží automobilů a domácích potřeb. (CIA, 2020k)

Německá historie je opravdu bohatá na různé typy politických režimů. Německo bylo strůjcem a poraženým státem obou světových válek. V roce 1928 v zemi silně rostla strana sociální demokracie v Německu. Období 1930 až 1932 se považuje za kolaps demokracie v Německu. Období diktatury začalo v roce 1933 kdy prezident Hidenburg jmenoval do pozice kancléře Adolfa Hitlera. Společně s jeho stranou NSDAP využil násilí proti opozici. Období jeho moci je známé především zločiny proti lidskosti, holocaustu a snaze dobýt Evropu. Po konci druhé světové války bylo Německo rozděleno na čtyři okupační zóny. Zároveň však bylo v roce 1949 rozděleno Berlínskou zdí na dvě části podle působnosti USA a Sovětského svazu. V západním Německu (působnost USA) byla zavedena demokracie a ve východním neboli NDR (působnost Sovětského svazu) byl zaveden komunismus. (Bernhard, 2001)

Západní Německo mělo tržně orientovanou ekonomiku a NDR centrálně plánovanou. Berlínská zeď padla na konci roku 1989. To zajistilo finanční podporu NDR. O rok později z důvodu viditelných ekonomických, sociálních a dalších rozdílů mezi jednotlivými státy Německa byla nucena komunistická strana NDR podat demisi. V témže roce se obě části Německa sjednotily v jeden stát. (Dalton, 1994)

Německá ekonomika je 27. nejsvobodnější na světě. V roce 2020 dosáhla 73,5 bodů v indexu ekonomické svobody. Oproti minulému roku nenastala v hodnocení žádná změna. Celkové skóre je vysoce nad regionálním i světovým průměrem. Důležité je také zmínit, že Německo silně politicky i ekonomicky ovlivňuje zbytek států Evropské unie. (Index of Economic Freedom, 2020k)

3.4.2 Portugalsko

Portugalsko je poloprezidentskou republikou ²⁷s hlavním městem Lisabon. Rozloha představuje 92 090 km². Počet obyvatel Portugalska je 10 302 674. Od roku 2016 je prezidentem země Marcelo Rebelo de Sousa. Funkci předsedy vlády vykonává od roku 2015 Antonio Luis Santos da Costa. Celková očekávaná délka života je v zemi 81,1 let a na jednu ženu připadá 1,41 dětí. V roce 1986 se portugalská ekonomika stala dizerfikovanou a byla zaměřena na terciální sektor. V tomto roce vstoupila do Evropského společenství. Během dvaceti let bylo v zemi mnoho státem kontrolovaných firem privatizováno. Zároveň se liberalizovalo finanční a telekomunikační odvětví (klíčová odvětví pro portugalskou ekonomiku). (CIA, 2020l)

Demokratizace Portugalska se považuje za začátek třetí demokratizační vlny. Jednotlivé demokratizace v této zemi byly zásluhou revolučních šoků. Například v roce 1910 revoluce svrhla monarchii a byla nastolena první republika Portugalska. V roce 1928 se z iniciativy tehdejší vojenské vlády stal ministrem financí ekonom doktor Antonio Salazar. Demokratickou vládu za první republiky považoval za nebezpečnou z důvodu možného zhroucení zákona. Tento nedostatek vyřešil a byl tak povýšen na předsedu vlády. Vedl politickou stranu s názvem Národní unie. Jeho vláda spočívala v nařízeních, která byla odpovědná pouze elitě podnikatelů, generálů a církevních hodnostářů. V zemi fungovala tajná policie a obecná represe. Salazarovy podpůrné orgány se tak po nových volbách na prezidenta stále držely u moci. V těchto dobách patřilo k Portugalsku rovněž několik kolonií. Portugalsko díky nim získávalo potřebné zdroje. Tyto získané zdroje však brzdily modernizační proces, který ve zbytku Západní Evropy probíhal. (Bailey 2007, str. 4-6)

Salazarův režim byl velmi shodný s Linzovým pojmem „ideální autoritativní režim“. Překonal totiž období, kdy v Evropě končila éra fašistických režimů. V roce 1968 byl Salazar nahrazen Marcelo Caetano. Tento nově zvolený premiér se snažil o liberalizaci. Proces liberalizace byl však zastaven zhoršující se koloniální válkou. Caetano nebyl schopný řešit tyto narůstající problémy, což vyústilo ve vojenský převrat v dubnu 1974, neboli karafiátovou revoluci. Tento převrat měl politický charakter s podporou demokratizace a dekolonizace. V letech 1974 až 1976 se v zemi měnilo složení jednotlivých politických stran a probíhal nejsložitější proces demokratizace.

---

²⁷ Poloprezidentská republika je druh republiky, ve které je vláda odpovědná parlamentu, ale pravomoci občany voleného prezidenta jsou větší, než prezidenta parlamentní republiky.

V roce 1976 vydáním nové ústavy první legislativními a prezidentskými volbami se demokracie navrátila do Portugalska. (Pinto a kol. 2008, str. 307–309)

Portugalská ekonomika v roce 2020 dosáhla 67 bodů z hlediska indexu ekonomické svobody, což z ní činí 56. nejsvobodnější ekonomiku na světě. Oproti minulému roku se zlepšila integrita vlády. Celkové skóre se tak zvýšilo o 1,7 bodů. Regionálně se Portugalsko umístilo mírně pod průměrem, ale výrazně nad světovým průměrem. V posledních pěti letech nastal mírný pokles HDP z důvodu nižší dynamiky eurozóny (nižší investice a vývoz). (Index of Economic Freedom, 2020l)

3.4.3 Řecko

Hlavním městem této parlamentní republiky jsou Atény. Řecko se rozkládá na 131,957 km² a žije zde 10 607 051 obyvatel. Od roku 2020 je prezidentem země Ekaterini Sakellaropoulou a od roku 2019 předsedou vlády premiér Kyriakos Mitsotakis. V této zemi dosahuje celková očekávaná délka života vysokých hodnot (81,1 let). Velmi nízká je však porodnost (1,38 dětí na jednu ženu). Ekonomika Řecka je kapitalistická a Řecko patří do Eurozóny. Důležité je zmínit, že HDP na obyvatele Řecka představuje zhruba dvě třetiny hodnoty, kterou nabývají nejvyspělejší země Eurozóny. 18 procent HDP Řecka tvoří cestovní ruch. Pětinu pracovní síly tvoří imigranti. Řecko je také hlavním příjemcem podpory Evropské unie. (CIA, 2020m)

Důležitý byl vývoj řecké politiky po konci druhé světové války. Politiky v Řecku byly řízeny externě. Konkrétněji byla tato země závislá na finanční i vojenské podpoře Velké Británie. Do některých záležitostí se zapojovaly i USA. V letech 1946 až 1949 probíhala v zemi občanská válka. Proti sobě stála západně orientovaná vláda (liberální) a komunisté. Maršallův plán a Trumanova doktrína však pomohla vládě komunisty porazit. Občanská válka sebou však přinesla jistou ekonomickou depresi a vysokou inflaci. Od roku 1952 bylo možné pozorovat novou éru řecké politiky. Protikomunistická ideologie se stala hlavní myšlenkou silných vládnoucích skupin. Tato poklidná politika však byla rušena nevyváženým ekonomickým růstem, rostoucím násilím na Kypru (nejvíce v roce 1946) a krizí v oblasti obranné politiky, což mělo za následek pád vlády (v roce 1965) a monarchie jako politický režim byla ohrožena. V tomto období byla u moci strana Centrální unie. V roce 1967 proběhl převrat, kdy se moci ujala vojenská junta a Georgios Papadopoulos. Během začátku sedmdesátých let se země potýkala s ekonomickými problémy. Režim se stával nestabilní. V roce 1974 (v červenci) vojenský režim v Řecku padl a o rok později byla znovu nastolena demokracie. (Kaloudis, 2000)

Řecká ekonomika je 100. nejsvobodnější na světě s 59,9 body indexu ekonomické svobody. Je však znát posun z hlediska vyšší integrity vlády, čímž se celkové skóre oproti minulému roku (2019) zvýšilo o 2,2 bodů. Stále je však vysoce pod regionálním a mírně pod světovým průměrem. V roce 2012 nastala v této zemi finanční krize a růst HDP byl silně potlačen. Řecko se stále z této krize zotavuje. (Index of Economic Freedom, 2020m)

3.4.4 Španělsko

Španělsko s hlavním městem Madrid, rozlohou 505 370 km² a 50 015 792 obyvateli je parlamentní konstituční monarchií, v jejímž čele stojí král Felipe IV (od roku 2014) a prezidentem vlády (obdoba premiéra vlády) je od roku 2018 Pedro Sanchez Perez-Castejon. Celková očekávaná délka života v zemi představuje 82 let a porodnost 1,51 dětí na jednu ženu. Španělská ekonomika od roku 2008 do roku 2013 zažívala recesi způsobenou celosvětovou krizí. Pomocí restrukturalizace a rekapitalizace z dotací Evropské unie se podařilo vládě zlepšit obtížný bankovní sektor. V roce 2017 byl ve Španělsku zaznamenán 4 roky po sobě pozitivní ekonomický růst. (CIA, 2020n)

Za dob Druhé republiky Španělska (1931 až 1936) byl v zemi demokratický režim, který však vyústil v občanskou válku, která trvala do roku 1939. Vítězové byly nacionalisti. Od začátku druhé světové (1939) války byl ve Španělsku zaveden snad jeden z nejznámějších a nejdéle trvajících diktátorských režimů. K moci se dostal španělský generál Francisco Franco²⁸. V zemi byla vysoká poptávka po ekonomických i politických reformách. Hlavním „spouštěčem“ demokratizace byla Francova smrt v roce 1975. V roce 1976 se Francův parlament sám odepsal vydáním nových politických reforem. Legalizovali se jednotlivé politické strany, obchodní unie, a další soukromé asociace. V roce 1977 proběhly po dlouhých dekádách první volby a vyhrál je Adolfo Suárez se svoji stranou UCD (Center-right party). Pro Španělsko to znamenalo složitý postup při odstraňování zbylých Francových institucí. O rok později byla vydána nová ústava a v zemi tak byla splněna poslední podmínka pro demokratickou vládu. V roce 1982 vyhrály volby socialisté (komunistická strana). U moci byly až do roku 1996. Ironií je že v tomto období se však konsolidovala demokracie v zemi a byl modernizován kapitalismus a posílena tržní ekonomika. (Encarnación 2001, str. 34-37)

Ekonomika Španělska dosáhla v roce 2020 66,9 bodů v indexu ekonomické svobody. To zní činí 58. nejsvobodnější zemi světa. Celkové skóre se zvýšilo oproti

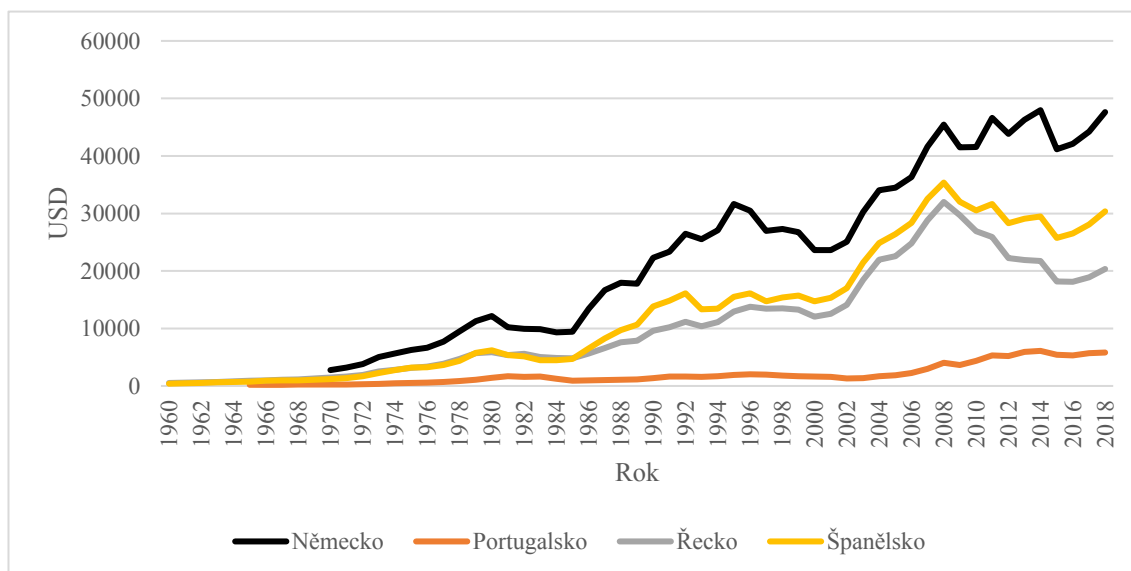
---

²⁸ Francisco Franco (1892-1975) byl španělský generál který vládl španělsku jako diktátor v letech 1939 až 1975.

minulému roku o 1,2 bodu. Příčinou tohoto zvýšení je lepší fiskální zdraví. Je však mírně pod regionálním průměrem, ale vysoce nad světovým průměrem. V zemi je však v posledních dvou letech možné pozorovat zpomalený růst HDP z důvodu klesající spotřeby a nižší zahraniční poptávky. (Index of Economic Freedom, 2020n)

3.4.5 Deskriptivní analýza HDP na obyvatele (v USD) evropských zemí

Obrázek 3.6 Vývoj HDP na obyvatele pro sledované evropské země v období 1960 až 2018; Zdroj: vlastní zpracování podle dat The World Bank (2020)

V obrázku 3.6 lze vidět vývoj HDP na obyvatele pro sledované Evropské země. Data pro Německo jsou od roku 1971 a pro Portugalsko od roku 1965. Kromě Portugalska lze u všech zemí pozorovat podobný vývoj. HDP na obyvatele Německa rostlo meziročně v období 1970 až 1990 průměrně necelých 12 procent. V době demokratizace NDR nabyl tento ukazatel 22 303 USD a meziroční tempo růstu bylo 25,6 procent. V Portugalsku v období od 1968 (smrt Salazara) do 1974 (demokratizace) bylo průměrné meziroční tempo růstu necelých 13 procent. 3 roky před demokratizací se meziroční tempo růstu pohybovalo od 9 do 26 procent. V roce 1974 byla hodnota tohoto ukazatele 489,6 USD a meziroční tempo růstu necelých 31 procent. V období vojenského režimu v Řecku (1967 až 1974) bylo průměrné meziroční tempo růstu 14 procent. V roce 1973 meziroční tempo růstu dosahovalo necelých 32 procent a v roce 1974 13 procent. HDP na obyvatele před demokratizací Řecka se blížilo k 3 000 USD (v roce 1974 2 828,8 USD). V roce 1975 činilo 3 153,2 USD. Průměrné meziroční tempo růstu HDP na obyvatele Španělska bylo v období 1960 až 1975 kolem 15 procent. Tři roky před smrtí Franca se meziroční tempo růstu pohybovalo od 22 do necelých 32 procent. Lze rovněž pozorovat směřování HDP na obyvatele k hodnotě 3 000 USD. V roce 1974 (rok před demokratizací) činila jeho

hodnota 2749,9 USD. V roce 1975 jeho hodnota překročila hranici 3 000 USD (3208,8 USD). Z grafu lze u všech zemí pozorovat stupňující se růst ukazatele před demokratizací a prudký růst po ní (mimo Portugalsko). Jednotlivá data s hodnotami HDP na obyvatele jsou dostupná v příloze 5. (Vlastní výpočty na základě The World bank, 2020)

4 Analýza změny politického režimu v závislosti na ekonomické úrovni země

V této kapitole je podrobněji rozvedena závislost politického režimu na ekonomické úrovni země. Pro vyjádření závislosti politického režimu a ekonomické úrovně jednotlivých zemí je využito časových trendů dvou proměnných. Konkrétněji Polity5 a HDP na obyvatele vyjádřené v USD (aktuální hodnotě USD) v období 1960 až 2018. Tato analýza je aplikována na vzorek 14 zemí (Německo je abstrahováno z důvodu nedostupnosti dat) z druhé kapitoly, které jsou opět rozděleny na regiony. Tato analýza má nedostatky související s možným časovým trendem a nestacionaritou dat. Nicméně z analýzy vývoje těchto ukazatelů v čase lze vysledovat společné trendy vývoje politických režimů a HDP u sledovaných zemí. V závěru kapitoly je pak provedena průřezová korelace sledovaných ukazatelů jednotlivých zemí v letech, kdy nastala v dané zemi demokratizace. Pro výpočet korelačního koeficientu je použit program Microsoft Excel a funkce CORELL.

Pro korelaci je použit Pearsonův korelační koeficient r , který vyjadřuje lineární vztah mezi dvěma proměnnými. Nabývá hodnot od -1 do 1. Kladné hodnoty značí kladnou lineární závislost a záporné hodnoty zápornou lineární závislost. Pokud r nabývá hodnoty přesně -1 nebo 1, jedná se o perfektní lineární závislost (ať už negativní nebo pozitivní). Pokud r nabývá hodnoty 0, není mezi proměnnými žádná lineární závislost. Sílu korelace vyjadřuje tabulka 4.1.

Tabulka 4.1 Hodnoty a slovní vyjádření síly korelačního koeficientu; Zdroj: Vlastní zpracování na základě Samuels (2020)

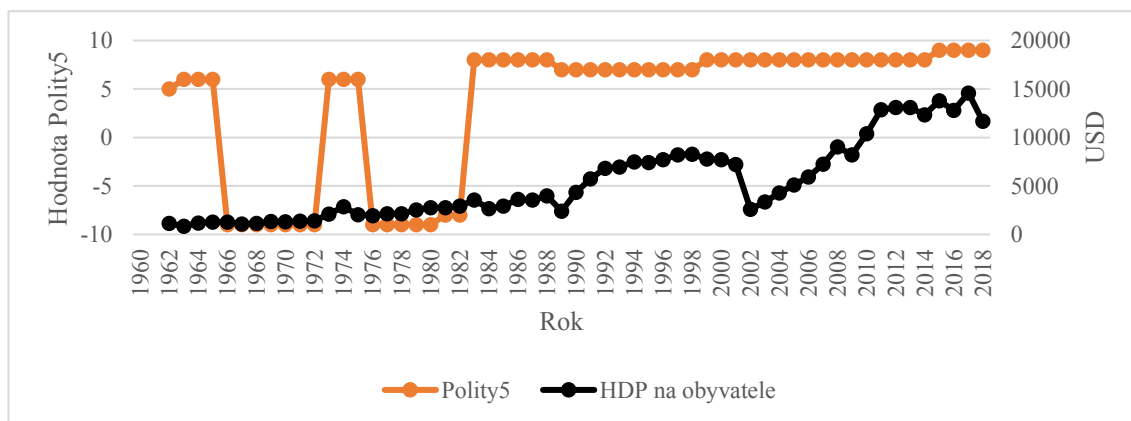
Hodnota r	Slovy
0 – 0,19	Velmi slabá závislost
0,20 – 0,39	Slabá závislost
0,40 – 0,59	Mírná závislost
0,60 – 0,79	Silná závislost
0,80 – 1	Velmi silná závislost

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Samuels (2020)

Pro jednotlivé analýzy jsou použita data HDP na obyvatele z příloh 2 až 5 a Polity5 z přílohy 6.

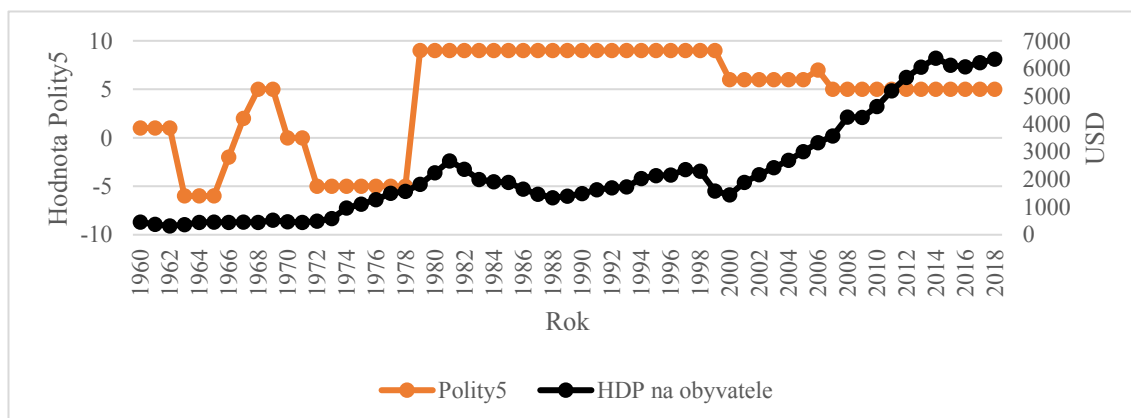
4.1 Jižní a Střední Amerika

Země, pro které bude sledován vývojový trend HDP na obyvatele a Polity5 v letech 1960 až 2018 jsou Argentina, Ekvádor, Chile, Nicaragua, Panama a Peru. Jednotlivá data jsou dostupná v přílohách 2 a 6. Data pro Argentinu jsou dostupná od roku 1962.

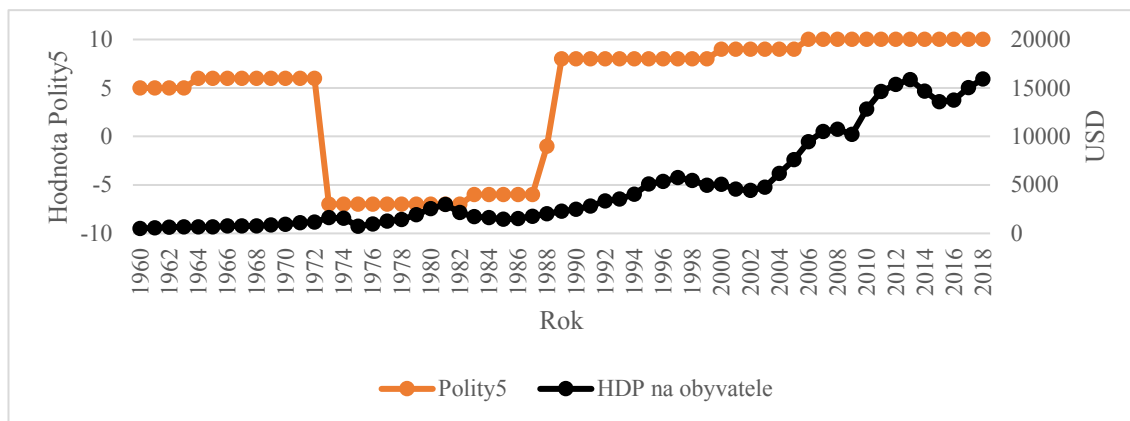
Obrázek 4.1 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Argentinu; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Z obrázku 4.1 je patrné, že v případě Argentiny křivka Polity5 prudce stoupla v roce 1983. Před tímto rokem křivka HDP na obyvatele stoupala k hranici 3 000 USD. Po jejím překročení se hodnota Polity5 rovnala 8. Před tímto rokem hodnoty Polity5 kolísaly. Po dosažení úrovně okolo 3 000 se v zemi ustálily demokratické hodnoty Polity5. Je tedy možné vyvodit, že pro demokratizaci v Argentině byla tato hranice HDP na obyvatele klíčová.

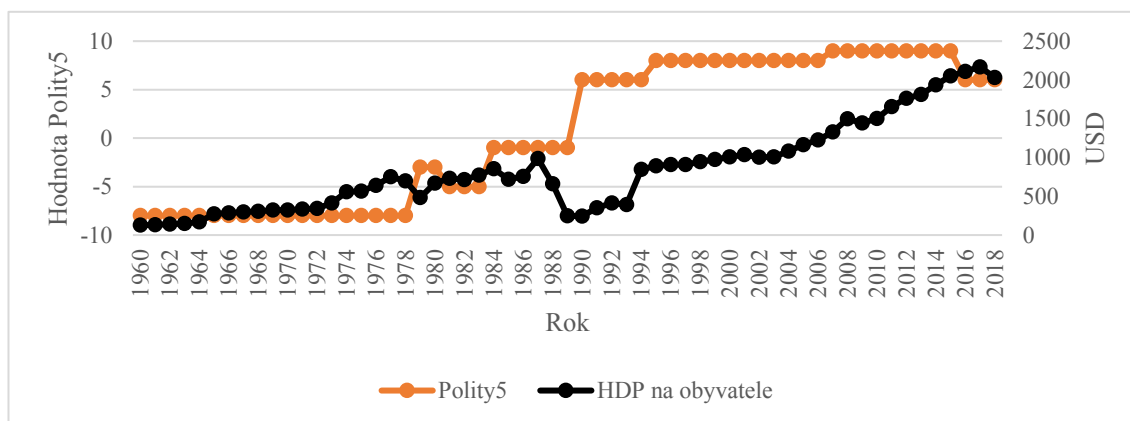
Obrázek 4.2 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Ekvádor; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Ekvádor nevykazuje podobné výsledky jako Argentina, jak je znázorněno v obrázku 4.2. Lze však pozorovat prudký vzestup křivky Polity5 v roce 1979, který byl doprovázen stoupající křivkou HDP na obyvatele (jeho hodnota se blížila k 2 000 USD). Zároveň se v tomto roce změnila hodnota Polity5 z -5 na 9.

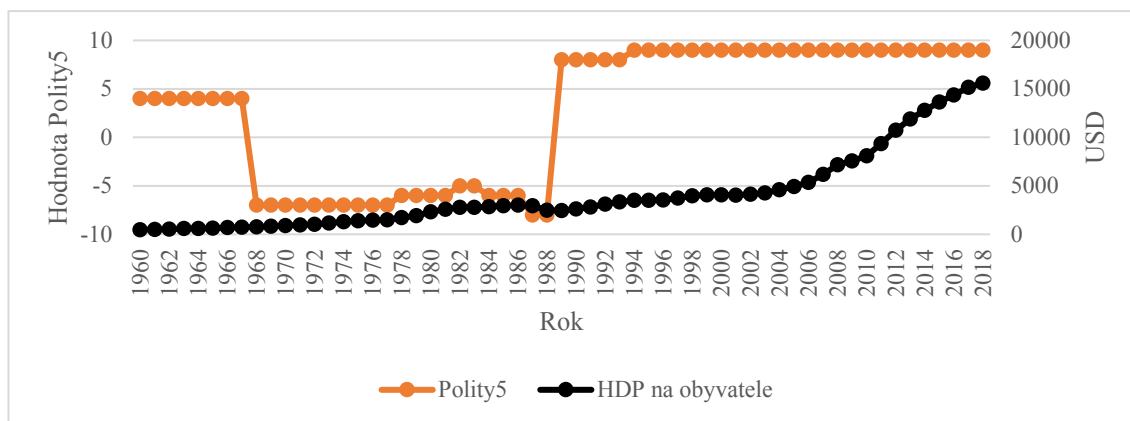
Obrázek 4.3 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Chile; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Vývoj sledovaných ukazatelů pro Chile je zobrazen na obrázku 4.3. Je možné pozorovat jistý vztah mezi ekonomickou úrovní a politickým režimem Chile. Když se hodnota HDP na obyvatele začala pohybovat okolo 2 500 až 3 000 USD začaly rovněž růst i hodnoty Polity5 (i když nepatrně). V letech 1989 a 1990 byl zaznamenán prudký nárůst Polity5 doprovázený stoupající křivkou HDP na obyvatele směřující k hodnotě 3 000 USD. Od dosažení určité ekonomické úrovně se země začala pohybovat v demokratických hodnotách z hlediska Polity5. Od roku 2006 se jeho hodnota dostala na 10 bodů, což značí plnou demokracii. Opět lze pozorovat, že tomu předcházela růst HDP na obyvatele.

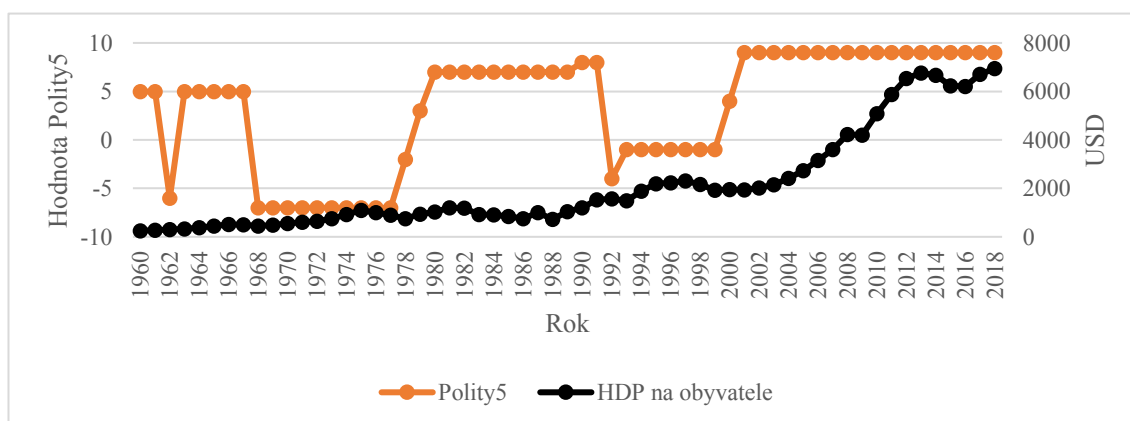
Obrázek 4.4 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Nicaragua; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Na základě obrázku 4.4 se sledovaný trend v Nicaragua příliš neprokázal. V roce 1990 lze vidět nárůst Polity5 (na hodnotu 6), ale křivka HDP na obyvatele klesala. V posledních letech lze pozorovat pokles Polity5. Důvodem může být nedostatečná úroveň ekonomického růstu. Pokud by byla tato úroveň vyšší, je možné že by se Polity5 ustálilo na vyšších hodnotách. Od roku 1993 však obě křivky rostly současně až do roku 2015. To značí propojenost ekonomické úrovně a politického režimu v této zemi.

Obrázek 4.5 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Panamu; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Podle obrázku 4.5, že hodnota HDP na obyvatele směřovala před rokem 1989 k hodnotě 3 000 USD. Reakce na tuto hranici však měla jisté časové zpoždění. Polity5 nabylo hodnoty 8, při poklesu ekonomické úrovně země. Po roce 1989 se křivka Polity5 soustřeďovala v demokratických hodnotách. Od jistého roku je zjevné, že hodnoty Polity5 neklesaly. Zároveň je patrné, že i HDP na obyvatele po tomto roce začalo vyváženě růst.

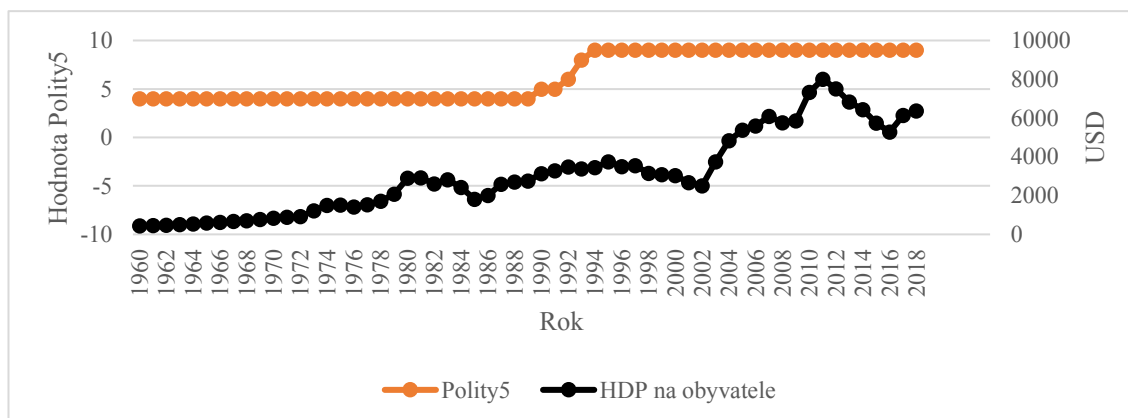

Obrázek 4.6 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Peru; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Polity5 křivka pro Peru do roku 2001 kolísala, jak je vidět na obrázku 4.6. Demokracie v zemi nebyla do tohoto roku příliš udržitelná. Vysvětlením mohou být nízké hodnoty HDP na obyvatele. Polity5 se ustálilo na hodnotě 9 až v roce 2001 při hodnotě okolo 2 000 USD. Jednotlivé růsty hodnot Polity5 za období 1960 až 2018 byly doprovázeny růstem HDP na obyvatele, jak je možné vidět na obrázku.

4.2 Jihoafrická republika

Tato země je opět analyzována odděleně. Data použitá k analýze jsou dostupná v přílohách 3 a 6 (pro Pákistán pouze v období 1972 až 2018).

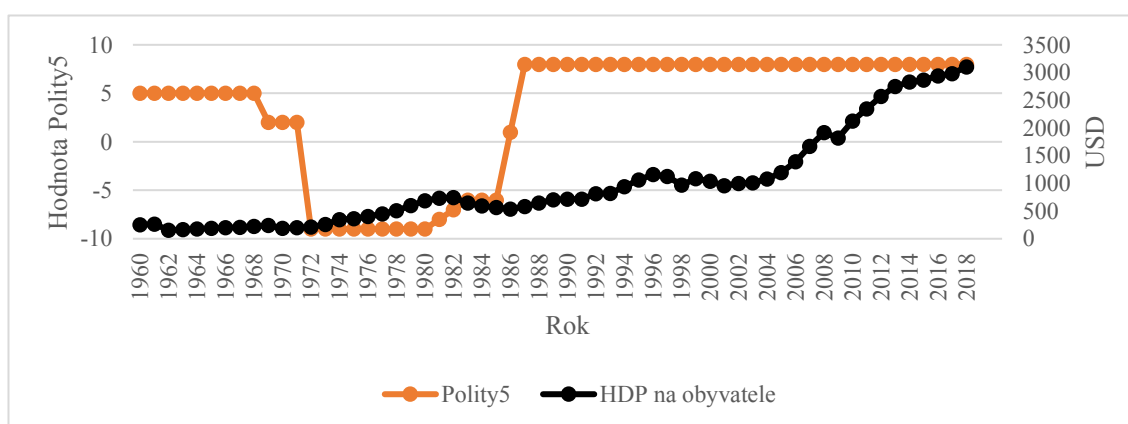

Obrázek 4.7 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Jihoafrickou republiku; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Jihoafrická republika za sledované období nenabyla autokratických hodnot viz. obrázek 4.7. Křivka Polity5 od roku 1991 začala stoupat spolu s rostoucí křivkou HDP na obyvatele. V tomto roce byla rovněž překonána hranice 3 000 USD HDP na obyvatele. Z dříve zjištěných pramenů bylo navíc prokázáno, že ekonomický růst byl hnací silou liberalizace v zemi.

4.3 Asijské země

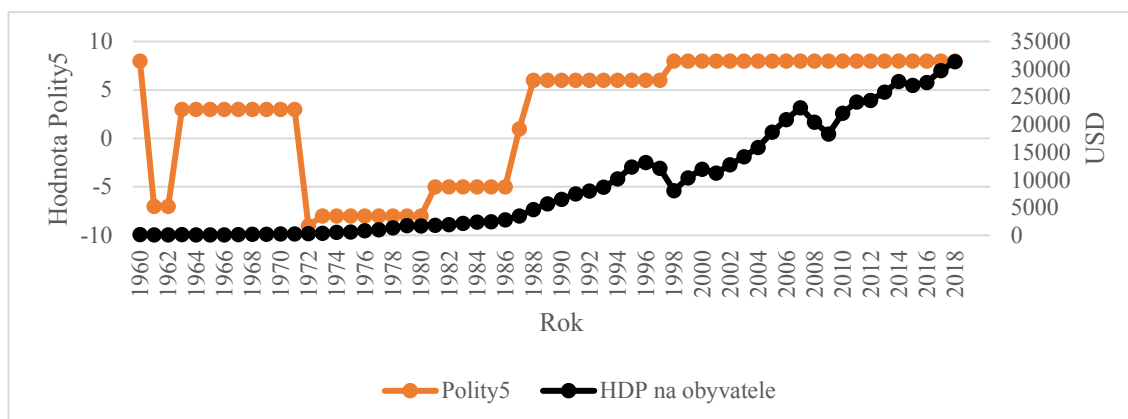
HDP na obyvatele a Polity5 budou sledovány pro Filipíny, Jižní Koreu, Pákistán a Tchaj-wan. Použitá data jsou dostupná v přílohách 4 a 6.

Obrázek 4.8 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Filipíny; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

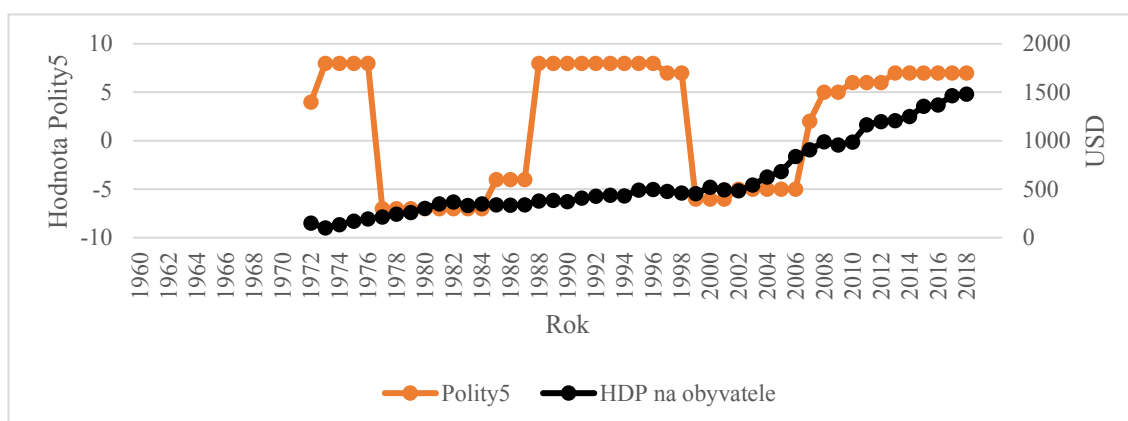
Růst HDP na obyvatele Filipín od roku 1971 doprovázel růst Polity5. Prudký nárůst Polity5 je možné sledovat v letech 1985 až 1987. I přes nízkou ekonomickou

úroveň země, se tyto hodnoty ustálily. Od roku 1987 jsou viditelné pouze demokratické hodnoty Polity5 a prudce stoupající křivku HDP na obyvatele.

Obrázek 4.9 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Jižní Koreu; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

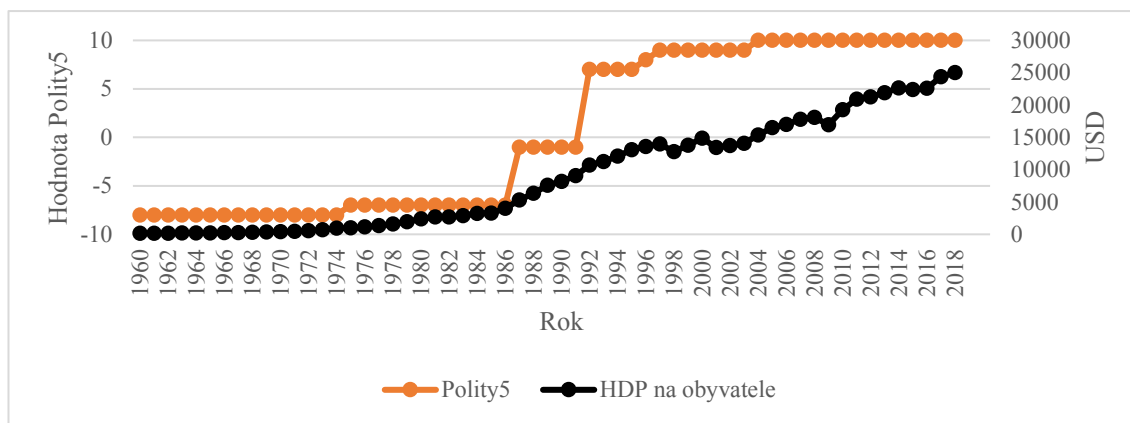
Na obrázku 4.9 je ukázán vývoj sledovaných ukazatelů Jižní Korey. Prudším nárůstem HDP na obyvatele se zvedaly i hodnoty Polity5 od roku 1980. HDP na obyvatele opět směřovalo k hranici 3 000 USD. V roce 1987 tuto hranici překročilo (bylo 3 511 USD). V roce 1988, kdy byla poprvé po roce 1960 zaznamenána demokratická hodnota Polity5 (6) se ekonomická úroveň země dostala k 4 686,1 USD. Jižní Korea tak možná reagovala na ekonomický růst se zpožděním, jelikož snahy o demokratizaci nastávaly již kolem hodnoty 3 000 USD.

Obrázek 4.10 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Pákistán; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Demokracie v Pákistánu (přestože se řadí do třetí demokratizační vlny) není udržitelná, jak je ukázáno na obrázku 4.10. I přes rostoucí HDP na obyvatele má Polity5 tendenci kolísat. Důvodem může být nízká ekonomická úroveň v této zemi a časté politické nepokoje, jak bylo již dříve zmíněno.

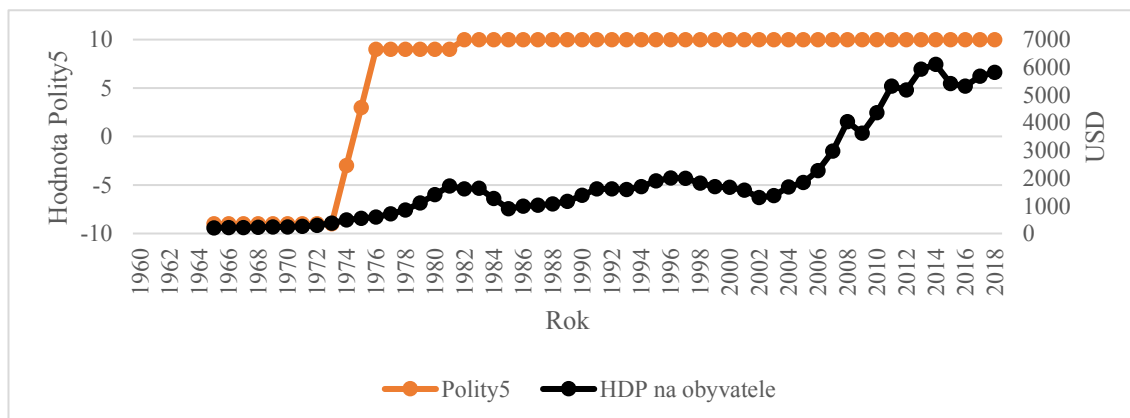

Obrázek 4.11 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Tchaj-wan; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Tchaj-wan je ukázkovým příkladem spojitosti ekonomického růstu a politického režimu, jak je možné vyvodit z obrázku 4.11. Hodnoty demokracie (pro Polity5) jsou však zaznamenány při vysoké úrovni HDP na obyvatele. V tomto případě by tedy platilo, že pokud by ekonomický růst způsobil změnu politického režimu v této zemi, došlo k tomu při vysokých hodnotách HDP na obyvatele. Od tohoto roku se však Polity5 nedostalo do autokratických hodnot.

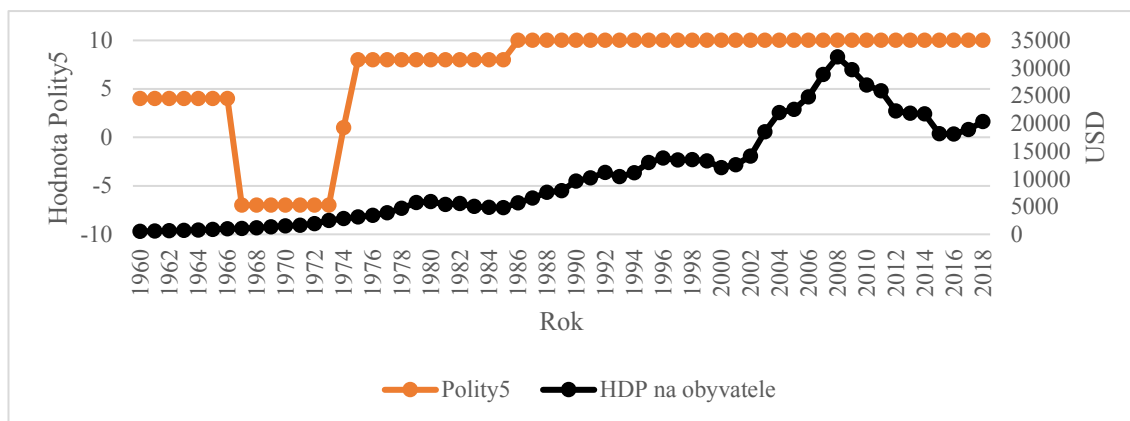
4.4 Evropské země

Pro analýzu tohoto regionu je zvoleno Portugalsko, Řecko a Španělsko. Jednotlivá data jsou uvedena v přílohách 5 a 6. Data pro Portugalsko jsou použita od roku 1965.

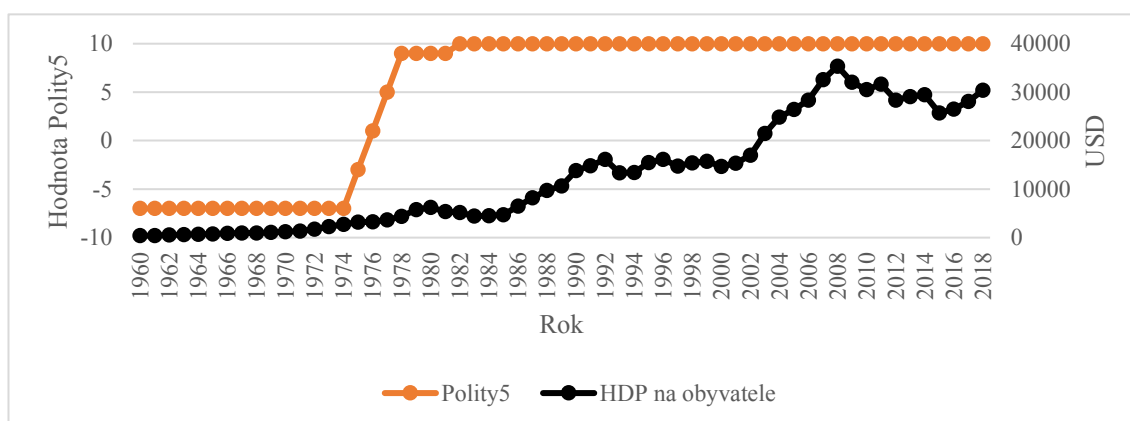
Obrázek 4.12 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Portugalsko; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Portugalsko bylo první zemí, která prošla třetí demokratizační vlnou. Z obrázku 4.12 je patrné, že ekonomický růst ve změně politického režimu nehrál velkou roli, jelikož hodnoty HDP na obyvatele v době převratu (1974) byly velmi nízké oproti ostatním zemím. Snaha o demokratizaci mohla být podpořena například vývojovým trendem, nebo snahou o členství v Evropském společenství.

Obrázek 4.13 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Řecko; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

V případě Řecka lze vidět podobný trend, jako u zemí latinské Ameriky viz. obrázek 4.13. Ke změně hodnoty Polity5 na demokratickou došlo ale dříve. Lze pozorovat, že HDP na obyvatele před rokem 1975 směřovalo k 3 000 USD. V roce 1975 byla hodnota Polity5 rovna 8 a HDP na obyvatele činilo 3 153,2 USD. Od tohoto roku byly zaznamenány pouze demokratické hodnoty Polity5.

Obrázek 4.14 Vývoj HDP na obyvatele a Polity5 pro Španělsko; Zdroj: vlastní zpracování podle The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Vývoj daných ukazatelů Španělska je znázorněn na obrázku 4.14. Křivka HDP na obyvatele od roku 1960 znatelně stoupala. Postupně se blížila k hranici 3 000 USD. V roce 1975 však tuto hranici překonala. První demokratická hodnota Polity5 (1978) je spojena s 4 356,4 USD z hlediska HDP na obyvatele. Před tímto rokem však lze pozorovat prudký nárůst Polity5. Demokracie v této zemi tak byla nastolena až při vyšší ekonomické úrovni než například u Řecka.

4.1 Zhodnocení všech analyzovaných zemí v roce jejich demokratizace

V této závěrečné podkapitole bude sledován vztah mezi HDP na obyvatele a Polity5 pro vzorek 14 zemí v letech jejich demokratizace. V některých zemích proces demokratizace trval několik let. Pro tyto země jsou uvedena data za rok jejich přechodu k demokracii. Data k analýze jsou uvedena v tabulce 4.5.

Tabulka 4.2 HDP na obyvatele a Polity5 v době demokratizace sledovaného vzorku zemí

Země	Rok	HDP na obyvatele (USD)	Polity5
Argentina	1983	3613,6	8
Ekvádor	1979	1821,0	9
Filipíny	1987	579,7	8
Chile	1990	2494,5	8
Jihoafrická republika	1994	3445,2	9
Jižní Korea	1988	4686,1	6
Nicaragua	1990	241,9	6
Pákistán	1988	379,5	8
Panama	1989	2446,2	8
Peru	1990	1196,6	8
Portugalsko	1976	593,7	9
Řecko	1975	3153,2	8
Španělsko	1978	4356,4	9
Tchaj-wan	1987	10726,0	7

Zdroj: Vlastní zpracování na základě The World Bank (2020) a CSP (2020b)

Hodnota r pro sledované ukazatele všech zemí nabývá hodnoty -0,21, což značí, že mezi ukazateli je záporný lineární vztah. Důvodem tohoto výsledku jsou extrémní hodnoty Tchaj-wanu a Jižní Korey. Po jejich odstranění se hodnota r zvýší na 0,43, což už značí kladnou a mírnou závislost. Po odstranění dalších nežádoucích hodnot (Pákistán a Portugalsko) by sledovaný vztah byl silný (závislost z 63 procent) pro vzorek 10 zemí. Lze tedy vyvodit, že vyšší ekonomická úroveň opravdu může způsobovat změnu politického režimu (směrem k demokracii). Z jiné perspektivy mohou demokratické režimy pozitivně ovlivňovat vyšší růst HDP na obyvatele. Každá země je však specifická svými ekonomickými, demografickými a jinými vlastnostmi. Každá země také může reagovat na ekonomický růst odlišně. Země, které jsou si kulturně nebo jinak podobné mohou vykazovat podobné výsledky (hodně zemí mělo hranici přechodu k demokracii okolo 3 000 USD). Výsledky pro Asijské země byly odlišné od ostatních.

5 Závěr

Cílem této práce bylo najít důkaz, zdali ekonomický růst a úroveň ekonomické vyspělosti napomáhá ke změně politického režimu. V první části práce jsou vysvětleny charakteristiky odlišných politických režimů a ideologií. Jednotlivé změny politických režimů se nazývají demokratizační vlny a zpětné vlny. Průlomovou byla třetí demokratizační vlna, při které se zavedl nový světový trend, a to globální převaha demokratického režimu. Z nalezených empirických studií je patrné, že ekonomický růst může vést k vyššímu tlaku na změnu politického režimu směrem k demokracii. Konkrétním případem je Indonésie v devadesátých letech. V jiných studiích je uvedeno, že demokracie díky liberálním institucím pozitivně ovlivňuje rychlost a rozsah ekonomického rozvoje. V demokratických režimech je pozitivně ovlivňován také lidský kapitál. Demokracie může mít i negativní účinky (nezaměstnanost, vysoká inflace atd.) na ekonomiku země.

Pro ověření transformace autokratického režimu na demokratický byl v druhé části práci práce sledován vývoj ukazatele vyspělosti zemí (HDP na obyvatele). Z analyzovaného vzorku 15 zemí je možné vyvodit, že každá země měla svou určitou hranici ekonomického růstu, kdy u ní došlo k demokratizaci. I když je každá země ekonomicky specifická, jeví se, že některé kulturně blízké země vykazují podobnou úroveň ekonomické vyspělosti při změně politického režimu na demokratický. Jedná se konkrétně o hodnoty, které se pohybují od 2 000 do 3 000 USD a více. Zároveň je viditelné velmi podobné meziroční tempo růstu (kolem 15 procent). V případě indexu ekonomické svobody je ve většině případů viditelná spojitost s historickým vývojem a udržitelností demokracie v dané zemi. Tato hranice měla v několika případech také vliv na dobu demokratizace.

Změnu v hodnotě Polity5 předchází růst HDP na osobu, jak je uvedeno ve třetí kapitole. Při konkrétní hranici nastává převrat. Jsou uvedeny i jisté výjimky extrémních hodnot. U Tchaj-wanu a Filipín byla hranice HDP na obyvatele při přechodu o mnoho vyšší než u zbylých regionů. Pákistán vykazuje opačné hodnoty. Polity5 pro tuto zemi má tendenci v čase kolísat. Z historických pramenů a grafů je zřejmé, že tato země ještě není dost ekonomicky vyspělá (nízké hodnoty HDP na osobu), aby se v ní udržela plnohodnotná demokracie. Okolnosti však mohou být i jiné. V závěru této kapitoly je provedena korelace. Pearsonův korelační koeficient pro vzorek 14 zemí nabývá záporné lineární závislosti mezi HDP na obyvatele a Polity5. Po odstranění extrémních hodnot r

roste. 10 zemí vykazuje silnou závislost těchto ukazatelů. Ve většině případů politický režim z jisté míry souvisí s ekonomickou úrovní země. Vyšší hodnota HDP na obyvatele může posilovat snahy o liberalizaci a demokratizaci, a zároveň může politický režim dále rozvíjet ekonomickou úroveň v zemi. Může se však jednat o opačný trend. Ukázkovým případem je například Pákistán. V zemi je demokracie velmi křehká a obtížně udržitelná. Důvodem může být nedostatečná ekonomická vyspělost.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

ACEMOGLU, Daron. *Introduction to modern economic growth*. Princeton: Princeton University Press, 2009. 990 p. ISBN 978-0-691-13292-1.

BALÍK, Stanislav a Michal KUBÁT. *Teorie a praxe nedemokratických režimů*. 2., přeprac. vyd. Praha: Dokořán, 2012. 215s. ISBN 978-80-7363-266-3.

BARRO, Robert J. and Xavier SALA-I-MARTIN. *Economic growth*. 2nd ed. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2004. 654 p. ISBN 978-1-4237-2517-6.

CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 455s. ISBN 978-80-7380-076-5.

DE JANVRY, Alain. and Élisabeth SADOULET. *Development economics: theory and practice*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. 828p. ISBN 978-1-138-88529-5.

DOČEKALOVÁ, Pavla a Kamil ŠVEC. *Úvod do politologie*. Praha: Grada Publishing, 2010. 263s. ISBN 978-80-247-2940-4.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vyd. Přeložil Zdeněk MASOPUST. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008 362s. ISBN 978-80-7380-137-3.

HLOUŠEK, V., L. KOPEČEK aj. ŠEDO. *Politické systémy*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal Publishing, 2018. 296s. ISBN 978-80-7485-150-6.

HUNTINGTON, Samuel P. *Třetí vlna: demokratizace na sklonku dvacátého století*. Brno: CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury), 2008. 343s. ISBN 978-80-7325-156-7.

HYNKOVÁ, V., NOVÝ, J. *Makroekonomie I – pro bakalářské studium*, I. díl. 1. vyd. Brno: Univerzita obrany, 2008. 125 s. ISBN 978-80-7231-278-8.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2012. 293 s. ISBN 80-86572-76-5.

MIHÁLIK, Jan. *Kapitoly z porovnávací politologie: Vysokoškolská učebnica*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2017. 79 s. ISBN 978-80-8105-872-1.

OROZCO, Manuel. *International Norms and Mobilization for Democracy: Nicaragua in the World*. 2.vyd. New York: Routledge, 2018. 147 p. ISBN 978-1-138-74109-6.

PAVELČÍKOVÁ, Nina. *Totalitární režimy 20. století v Evropě*. Vyd. 3. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. 94s. ISBN 978-80-7368-712-0.

PERÉZ, Orlando J. *Post-Invasion Panama: The Challenges of Democratization in the New World Order*. Maryland: Lexington Books, 2000. 177 p. ISBN 0-7391-0120-X.

SHIRLEY, Mary M. *Institutions and development*. Cheltenham: Edward Elgar, 2010. Advances in new institutional analysis. ISBN 978-1-84980-161-4.

VARADZIN, František. *Ekonomický rozvoj a růst*. Praha: Professional Publishing, 2004. 329 s. ISBN 8086419614.

VÁVRA, Jaroslav. *Argentina: vývoj ke krizi na začátku 21. století, z ekonomického, sociálního a politického hlediska*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. 65s. ISBN 80-7083-773-x.

WHITE, Colin. *Understanding economic development: a global transition from poverty to prosperity?* Cheltenham: Edward Elgar, 2009. 401 p. ISBN 978-1-84720-781-4.

Článek v odborném časopise nebo ve sborníku z konference

ABDEL-LATIF, H., T. MISHRA and A. STANEVA. Arab Countries between Winter and Spring: Where Democracy Shock Goes Next! *Economies* [online]. 2019, 7(1) [cit. 2020-05-13]. DOI: 10.3390/economies7010020. ISSN 2227-7099. Dostupné z: <https://www.mdpi.com/2227-7099/7/1/20>

ACEMOGLU, D., S. NAIDU, P. RESTREPO and J. A. ROBINSON. Democracy Does Cause Growth. *Journal of Political Economy* [online]. 2019, 127(1), 47-100 [cit. 2020-02-25]. DOI: 10.1086/700936. ISSN 0022-3808. Dostupné z: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/700936>

BAILEY, Chris. The Transition to Democracy in Spain and Portugal. *E-International Relations* [online]. 2004 [cit. 2020-05-15]. ISSN 2053-8626. Dostupné z: <https://www.e-ir.info/pdf/159>

BASRI, Chatib and Hal HILL. Making Economic Policy in a Democratic Indonesia: The First Two Decades. *Asian Economic Policy Review* [online]. 2020 [cit. 2020-04-13]. DOI: 10.1111/aepr.12299. ISSN 1832-8105. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/aepr.12299>

BERNHARD, Michael. Democratization in Germany: A Reappraisal. *Comparative Politics* [online]. 2001, 33(4) [cit. 2020-05-25]. DOI: 10.2307/422440. ISSN 00104159. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/422440?origin=crossref>

BIBI, Fozia. WHAT IS DEMOCRACY? CHALLENGES FOR DEMOCRACY IN PAKISTAN. *Global Political Review* [online]. 2018, 3(1), 66-75 [cit. 2020-05-19]. DOI: 10.31703/gpr.2018(III-I).07. ISSN 2707-4587. Dostupné z: <https://gprjournal.com/article/What-is-Democracy-Challenges-for-Democracy-in-Pakistan>

BOUGHARRIOU, N., W. BENAYED and F. B. GABSI. The democracy and economic growth nexus: do FDI and government spending matter? Evidence from the Arab world. *Economics: The Open-Access, Open-Assessment E-Journal* [online]. [cit. 2020-02-25]. DOI: 10.5018/economics-ejournal.ja.2019-19. ISSN 1864-6042. Dostupné z: <http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2019-19>

COLAGROSSI, M., D. ROSSIGNOLI and M. A. MAGGIONI. Does democracy cause growth? A meta-analysis (of 2000 regressions). *European Journal of Political Economy* [online]. 2020, 61 [cit. 2020-02-24]. DOI: 10.1016/j.ejpoleco.2019.101824. ISSN 01762680. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0176268019300552>

CRABTREE, John. Democracy without Parties? Some Lessons from Peru. *Journal of Latin American Studies* [online]. 2010, 42(2), 357-382 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1017/S0022216X10000477. ISSN 0022-216X. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0022216X10000477/type/journal_article

DALTON, Russell J. Communists and Democrats: Democratic Attitudes in the Two Germanies. *British Journal of Political Science*. Cambridge University Press, 1994, 24(4), 469-493. ISSN 0007-1234.

ENCARNACIÓN, Omar G. Spain after Franco: Lessons in Democratization. *World Policy Journal*. New York: World Policy Institute, 2001, 18(4), 35-44. ISSN 07402775.

FFRENCH-DAVIS, Ricardo M. Progress and setbacks in the economic development of chile in the governments of concertacion: 1990-2009. *Trimestre Económico* [online]. Mexiko: Fondo de Cultura Económica, 2016, 2016, 83(1), 5-34 [cit. 2020-04-14]. ISSN 0041-3011. Dostupné z: <http://repositorio.uchile.cl/handle/2250/139377>

FURLONG, William L. Panama: The Difficult Transition Towards Democracy. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* [online]. 1993, 35(3), 19-64 [cit. 2020-04-14]. DOI: 10.2307/165968. ISSN 0022-1937. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0022193700004740/type/journal_article

GABER, E., L. POLISHCHUK, K. SOKOLOV and D. STUKAL. Chronicles of a democracy postponed: The macroeconomic effects in Poland. *Economics of Transition and Institutional Change* [online]. 2019, 27(1), 99-137 [cit. 2020-03-08]. DOI: 10.1111/ecot.12207. ISSN 2577-6975. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ecot.12207>

GILIOMEE, Hermann. Democratization in South Africa. *Political Science Quarterly* [online]. 1995, 110(1) [cit. 2020-05-16]. DOI: 10.2307/2152052. ISSN 00323195. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2152052?origin=crossref>

HOULE, Christian and Mark A. KAYSER. The Two-step Model of Clustered Democratization. *Journal of Conflict Resolution* [online]. 2019, 63(10), 2421-2437 [cit. 2020-04-13]. DOI: 10.1177/0022002719875565. ISSN 0022-0027. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0022002719875565>

HUSSEY, A. J., M. JETTER, D. MCWILLIAM and D. STUKAL. The Fundamental Determinants of Economic Inequality in Average Income Across Countries: The Declining Role of Political Institutions. *Review of Income and Wealth* [online]. 2020, 40(1), 63-76 [cit. 2020-03-08]. DOI: 10.1111/roiw.12459. ISSN 0034-6586. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/roiw.12459>

KALOUDIS, George. TRANSITIONAL DEMOCRATIC POLITICS IN GREECE. *International Journal on World Peace*. Paragon House, 2000, 17(1), 35-59. ISSN 0742-3640.

KOŁODKO, Grzegorz W. Economics and politics of post-communist transition to market and democracy. The lessons from Polish experience. *Post-Communist Economies* [online]. 2020, 32(3), 285-305 [cit. 2020-05-29]. DOI: 10.1080/14631377.2019.1694604. ISSN 1463-1377. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14631377.2019.1694604>

LACROIX, Jean. Steam democracy up! Industrialization-led opposition in Napoleonic plebiscites. *European Review of Economic History* [online]. 2018, 22(2), 135-160 [cit. 2020-04-13]. DOI: 10.1093/ereh/hex021. ISSN 1361-4916. Dostupné z: <https://academic.oup.com/ereh/article/22/2/135/4599191>

LEGIĘDŹ, Tomasz. The economic consequences of the recent political changes in China: the new institutional economics perspective. *Ekonomia i Prawo* [online]. 2019, 18(2), 197-208 [cit. 2020-03-05]. DOI: 10.12775/EiP.2019.015. ISSN 2392-1625. Dostupné z: <https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/EiP/article/view/EiP.2019.015>

MARTÍ I PUIG, Salvador and Macià SERRA. Nicaragua: De-democratization and Regime Crisis. *Latin American Politics and Society* [online]. 2020, 62(2), 117-136 [cit. 2020-04-14]. DOI: 10.1017/lap.2019.64. ISSN 1531-426X. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S1531426X19000645/type/journal_article

MASI, Tania and Roberto RICCIUTI. The heterogeneous effect of oil discoveries on democracy. *Economics & Politics* [online]. 2019, 31(3), 374-402 [cit. 2020-02-27]. DOI: 10.1111/ecpo.12131. ISSN 0954-1985. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ecpo.12131>

MASIPA, Tshepo. South Africa's transition to democracy and democratic consolidation: A reflection on socio-economic challenges. *Journal of Public Affairs* [online]. 2018, 18(4) [cit. 2020-05-16]. DOI: 10.1002/pa.1713. ISSN 14723891. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/pa.1713>

MCCLINTOCK, Cynthia. Oxford Research Encyclopedia of Politics. *Post-Communist Economies* [online]. 2019, 32(3), 285-305 [cit. 2020-04-20]. DOI: 10.1093/acrefore/9780190228637.013.1706. ISSN 1463-1377. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14631377.2019.1694604>

MURPHY, R. H., Leonid POLISHCHUK, K.SOKOLOV and D. STUKAL. Does democracy die in recessions? A descriptive analysis of aggregate demand shortfalls and regime transition: The macroeconomic effects in Poland. *Economic Affairs* [online]. 2020, 40(1), 63-76 [cit. 2020-03-08]. DOI: 10.1111/ecaf.12387. ISSN 0265-0665. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ecaf.12387>

NAVIA, Patricio. Living in Actually Existing Democracies: Democracy to the Extent Possible in Chile. *Latin American Research Review* [online]. 2010, 45(S), 298-328 [cit. 2020-05-14]. DOI: 10.1353/lar.2010.0040. ISSN 1542-4278. Dostupné z: http://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/latin_american_research_review/v045/45.S.navia.html

PINTO, A. C., A. COSTA PINTO and P. C. MAGALHÃES. Political Purges and State Crisis in Portugal's Transition to Democracy, 1975—76: Its Meaning and Enduring Legacies. *Journal of Contemporary History* [online]. 2008, 43(2), 305-332 [cit. 2020-05-10]. DOI: 10.1177/0022009408089034. ISSN 0022-0094. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0022009408089034>

RIVERA, Temario C. Transition Pathways and Democratic Consolidation in Post-Marcos Philippines. *Contemporary Southeast Asia* [online]. 2002, 24(3), 466-483 [cit. 2020-05-18]. DOI: 10.1355/CS24-3B. ISSN 0129797X. Dostupné z: http://bookshop.iseas.edu.sg/bookmarks/CS24_3/002/index.html

RØD, E. G., C. H. KNUTSEN and H. HEGRE. The determinants of democracy: a sensitivity analysis. *Public Choice* [online]. 2020, 2019-07-29, 32(3), 285-305 [cit. 2020-04-01]. DOI: 10.1007/s11127-019-00742-z. ISSN 0048-5829. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s11127-019-00742-z>

ROMER, Paul M. Endogenous Technological Change. *Journal of Political Economy*. 1990, 98(5, Part 2), S71-S102. ISSN 0022-3808

ROMER, Paul M. Increasing Returns and Long-Run Growth. *Journal of Political Economy*. 1986, 94(5), 1002-1037. ISSN 0022-3808

TIEN, Hung-Mao a Chyuan-Jeng SHIAU. Taiwan's Democratization: A Summary. *World Affairs*. New York: Sage Publications, 1992, 155(2), 58-61. ISSN 0043-8200.

YUN, Seongyi. DEMOCRATIZATION IN SOUTH KOREA: SOCIAL MOVEMENTS AND THEIR POLITICAL OPPORTUNITY STRUCTURES. *Asian Perspective*. Lynne Rienner Publishers, 1997, 21(3), 145-141. ISSN 0258-9184.

ZAWALIŃSKA, Katarzyna, N. TRAN and A. PŁOSZAJ. R&D in a post centrally-planned economy: The macroeconomic effects in Poland. *Journal of Policy Modeling* [online]. 2018, 40(1), 37-59 [cit. 2020-05-13]. DOI: 10.1016/j.jpolmod.2017.09.007. ISSN 01618938. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0161893817301138>

Elektronické dokumenty a ostatní

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Argentina*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020a. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/argentina>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Ecuador*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020b. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/ecuador>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Chile*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020c. [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/chile>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Nicaragua*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020d. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/nicaragua>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Panama*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020e. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/panama>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Peru*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020f. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/peru>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *South Africa*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020g. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/southafrica>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Philippines*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020h. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/philippines>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *South Korea*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020ch. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/southkorea>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Pakistan*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020i [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/pakistan>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Taiwan*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020j [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/taiwan>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Germany*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020k [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/germany>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Portugal*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020l [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/portugal>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Greece*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020m [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/greece>

2020 INDEX OF ECONOMIC FREEDOM. *Spain*. [online]. Washington DC: The Heritage Foundation, c2020n [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://www.heritage.org/index/country/spain>

AMADEO, Kimberley. Capitalism, Its Characteristics, with Pros and Cons: How It Works Compared to Socialism and Communism. *The Balance* [online]. New York: The Balance, 2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.thebalance.com/capitalism-characteristics-examples-pros-cons-3305588#citation-8>

CENTER FOR SYSTEMIC PEACE. *Polity IV Individual Country Regime Trends, 1946-2014*. [online]. Vienna, CSP: c2014. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>

CENTER FOR SYSTEMIC PEACE. *Polity5 Annual Time Series, 1946-2018*. [online]. Vienna, CSP: c2020b. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.systemicpeace.org/inscrdata>.

CENTER FOR SYSTEMIC PEACE. *The Polity Project: About Polity*. [online]. Vienna, CSP: c2020a. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.systemicpeace.org/polityproject.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Argentina*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020a. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ar.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Ecuador*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020b. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ec.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Chile*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020c. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ci.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Nicaragua*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020d. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/nu.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Panama*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020e. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/pm.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Peru*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020f. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/pe.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: South Africa*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020g. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sf.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Philippines*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020h. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/rp.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Korea, South*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020ch. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ks.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Pakistan*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020i. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/pk.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Taiwan*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020j. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/tw.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Germany*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020k. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/gm.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Portugal*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020l. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/po.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Greece*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020m. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/gr.html>

CENTRAL INTELLIGENT AGENCY. *The World Factbook: Spain*. [online]. Washington, D.C., CIA: c2020n. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sp.html>

COUNCIL ON HEMISPHERIC AFFAIRS. *Ecuador: Trials with Democracy*. [online]. Washington, D. C., COHA: 2010. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <http://www.coha.org/ecuador-trials-with-democracy/>

COUNTRY ECONOMY. *Taiwan GDP – Gross Domestic Product*. [online]. USA, 2020. [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/gdp/taiwan>

FILIPOVÁ, Lenka. *Předklasické období a ekonomický růst*. Ostrava, 2019a. Přednáška. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra národohospodářská.

FILIPOVÁ, Lenka. *Neoklasická teorie růstu*. Ostrava, 2019b. Přednáška. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra národohospodářská.

FILIPOVÁ, Lenka. *Nová teorie růstu*. Ostrava, 2019c. Přednáška. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra národohospodářská.

HISTORY. *South Korea*. [online]. United Kingdom, c2020. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/korea/south-korea>

OUR WORLD IN DATA. *Numbers of autocracies and democracies*. [online]. United Kingdom, c2020. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/grapher/numbers-of-autocracies-and-democracies>

STATSTUTOR. *Pearson's correlation*. [online]. United Kingdom, 2015. [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.statstutor.ac.uk/resources/uploaded/pearsons.pdf>

THE WORLD BANK. *GDP per capita (current US\$): World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files*. [online]. Washington, D.C., WB: c2019. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

Seznam zkratek

ARPA	Americká lidová revoluční aliance
FDI	Přímé zahraniční investice (Foreign direct investment)
FSLN	Socialistické hnutí v Nicaragua (Sandinista National Liberation Front)
HDP	Hrubý domácí produk
KMT	Čínská nacionalistická strana (Kuomintang)
NDR	Německá demokratická republika
NSDAP	Národně socialistická německá dělnická strana
UCD	Unie demokratického centra (Union of the Democratic Centre)
USA	Spojené státy americké (United States of America)
USD	Americký dolar (United States Dollar)

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на vědomí, že odevzdáním diplomové (bakalářské) práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- беру на vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7.5.2020

.....
Daniel Krápa

Seznam příloh

Příloha 1 Počet demokratických a autokratických režimů (1974–2018)

Příloha 2 HDP na obyvatele (v USD) pro Jižní a Střední Ameriku (1960-2018)

Příloha 3 HDP na obyvatele (v USD) pro Jihoafrickou republiku (1960-2018)

Příloha 4 HDP na obyvatele (v USD) pro asijské země

Příloha 5 HDP na obyvatele pro evropské země

Příloha 6 Hodnoty Polity5

Příloha 1 Počet demokratických a autokratických režimů (1974–2018)

Rok	Demokratické režimy	Autokratické režimy
1974	37	119
1975	38	118
1976	38	117
1977	38	117
1978	40	115
1979	40	115
1980	41	114
1981	40	115
1982	40	115
1983	41	114
1984	44	111
1985	47	108
1986	47	108
1987	47	108
1988	51	104
1989	51	105
1990	57	111
1991	67	104
1992	69	103
1993	76	97
1994	78	96
1995	84	90
1996	84	90
1997	84	90
1998	87	88
1999	86	90
2000	87	89
2001	88	88
2002	92	84
2003	94	83
2004	95	82
2005	91	86
2006	92	85
2007	94	84
2008	93	85
2009	100	78
2010	98	80
2011	101	78
2012	98	81
2013	96	83

2014	99	80
2015	99	80
2016	98	81
2017	97	82
2018	99	80

Příloha 2 HDP na obyvatele (v USD) pro Jižní a Střední Ameriku (1960-2018)

Rok	Argentina	Ekvádor	Chile	Nicaragua	Panama	Peru
1960		455,4616	505,3492	126,2484	474,094	253,2648
1961		375,2216	555,1339	131,4502	513,2548	277,5687
1962	1155,89	315,6882	638,9452	140,5574	542,3273	305,7615
1963	850,3047	368,63	655,2525	150,5041	583,4134	325,5162
1964	1173,238	440,5597	678,1279	170,4346	608,1005	382,7437
1965	1279,113	455,1981	670,3946	273,9064	648,4371	441,1825
1966	1272,803	449,9203	772,7261	284,5583	686,0719	507,5308
1967	1062,544	459,2789	753,1276	299,0816	742,1135	500,873
1968	1141,08	450,9998	756,9125	307,2918	775,6431	450,4016
1969	1329,059	527,9004	870,3191	320,4293	827,1733	490,4134
1970	1322,591	471,6307	932,8616	322,7016	889,2383	552,1796
1971	1372,374	440,8574	1094,681	333,1148	974,937	599,1156
1972	1408,865	495,5358	1173,219	344,2542	1040,811	646,1425
1973	2097,023	588,3368	1640,029	414,4358	1157,621	752,2235
1974	2844,864	970,0114	1554,389	558,8637	1287,956	922,8468
1975	2027,337	1105,42	719,5994	566,6226	1395,479	1094,162
1976	1948,225	1264,913	961,4244	638,3037	1444,755	1006,891
1977	2129,708	1493,331	1278,328	750,248	1489,967	899,2556
1978	2146,364	1572,401	1441,942	695,9785	1721,777	748,9923
1979	2520,922	1821,048	1937,267	481,7585	1918,161	932,7469
1980	2758,835	2238,215	2542,764	670,4439	2332,129	1033,419
1981	2776,322	2660,612	2979,609	728,6274	2577,738	1203,707
1982	2927,898	2369,95	2156,513	713,4812	2782,278	1182,731
1983	3553,378	1988,787	1709,441	772,8352	2791,775	919,1686
1984	2659,709	1912,431	1624,632	852,4671	2849,06	910,9675
1985	2926,127	1891,561	1444,28	718,6854	2947,69	836,946
1986	3613,622	1648,016	1517,863	754,8032	2996,621	753,5316
1987	3562,876	1464,493	1760,305	985,048	2945,163	1000,532
1988	3985,191	1337,889	2026,839	658,4614	2492,15	729,8763
1989	2383,868	1390,213	2288,555	248,1497	2446,229	1040,962
1990	4333,483	1489,53	2494,526	241,8765	2603,847	1196,587
1991	5735,36	1622,208	2803,562	348,8648	2803,942	1524,771
1992	6823,538	1688,505	3350,214	410,7676	3122,081	1566,012
1993	6969,118	1727,754	3535,174	393,6035	3339,919	1488,033
1994	7483,14	2026,113	4024,217	847,3744	3489,152	1881,737
1995	7408,708	2132,907	5107,277	890,0054	3494,516	2194,018
1996	7721,355	2155,517	5349,804	908,6325	3529,852	2232,076
1997	8213,127	2356,371	5745,374	909,3359	3741,279	2306,439
1998	8289,506	2293,89	5446,581	943,9219	3974,667	2163,12
1999	7774,736	1578,934	4957,778	972,887	4082,616	1924,487

2000	7708,101	1445,279	5074,902	1007,501	4060,324	1955,588
2001	7208,372	1894,615	4574,594	1034,552	4046,42	1941,476
2002	2593,404	2172,102	4446,251	1000,936	4126,242	2021,24
2003	3349,806	2425,852	4772,563	1005,732	4267,303	2145,643
2004	4277,721	2691,278	6194,853	1080,268	4592,153	2417,036
2005	5109,851	3002,137	7598,525	1162,29	4916,915	2729,499
2006	5919,012	3328,883	9464,55	1226,692	5348,895	3154,331
2007	7245,448	3567,836	10502,35	1327,96	6166,181	3606,07
2008	9020,873	4249,019	10751,48	1499,268	7154,274	4220,617
2009	8225,137	4231,616	10208,91	1444,381	7576,14	4196,313
2010	10385,96	4633,59	12808,03	1503,87	8082,028	5082,355
2011	12848,86	5200,556	14637,24	1655,817	9358,251	5869,323
2012	13082,66	5682,045	15351,55	1760,461	10722,28	6528,972
2013	13080,25	6056,331	15842,94	1811,633	11889,13	6756,753
2014	12334,8	6377,092	14671	1934,057	12796,07	6672,88
2015	13789,06	6124,492	13574,17	2049,85	13630,31	6229,102
2016	12790,24	6060,093	13748,09	2107,567	14356,32	6204,997
2017	14591,86	6213,501	15037,35	2168,195	15166,12	6710,508
2018	11683,95	6344,872	15923,36	2028,895	15575,07	6941,236

Příloha 3 HDP na obyvatele (v USD) pro Jihoafrickou republiku (1960-2018)

Rok	JAR
1960	443,0098
1961	454,962
1962	473,0116
1963	511,4973
1964	548,9959
1965	584,7041
1966	621,2208
1967	675,1353
1968	711,2258
1969	780,6259
1970	834,5528
1971	897,1299
1972	917,3562
1973	1225,089
1974	1499,141
1975	1512,771
1976	1416,709
1977	1535,119
1978	1722,227
1979	2071,551
1980	2905,808
1981	2913,242
1982	2601,058
1983	2820,434
1984	2429,027
1985	1807,977
1986	2015,814
1987	2582,495
1988	2711,515
1989	2756,213
1990	3139,966
1991	3285,955
1992	3479,066
1993	3388,729
1994	3445,23
1995	3751,854
1996	3494,384
1997	3549,58
1998	3154,021
1999	3081,57

2000	3032,427
2001	2666,475
2002	2502,277
2003	3751,283
2004	4833,628
2005	5383,657
2006	5602,011
2007	6095,622
2008	5760,805
2009	5862,797
2010	7328,616
2011	8007,413
2012	7501,47
2013	6832,457
2014	6433,187
2015	5734,634
2016	5272,918
2017	6132,48
2018	6374,028

Příloha 4 HDP na obyvatele (v USD) pro asijské země

Rok	Filipíny	Jižní Korea	Pákistán	Tchaj-wan
1960	254,4589	158,2113		150
1961	267,1829	93,83176		162
1962	156,7039	106,1311		172
1963	168,041	146,3031		187
1964	175,9558	123,5901		211
1965	187,1369	108,7104		225
1966	199,9568	133,4536		244
1967	207,444	161,1207		274
1968	224,6356	198,361		311
1969	241,7109	243,3388		352
1970	186,7747	279,1252		396
1971	201,0413	300,7648		450
1972	211,4122	323,5962	151,6587	528
1973	258,3847	405,8829	100,2368	703
1974	343,2905	561,5672	135,1652	934
1975	360,7533	615,2014	169,7176	984
1976	402,8012	830,6992	193,7766	1159
1977	450,3408	1050,898	213,1687	1331
1978	506,3988	1398,479	243,4531	1602
1979	596,8372	1773,527	260,8217	1957
1980	685,2215	1704,47	303,5026	2368
1981	732,3678	1870,339	348,2951	2692
1982	742,4534	1977,642	368,2774	2676
1983	646,0394	2180,495	332,5211	2882
1984	594,5533	2390,673	349,182	3203
1985	566,262	2457,328	337,8285	3295
1986	535,7035	2803,369	335,0202	4010
1987	579,7015	3510,99	339,3323	5325
1988	644,365	4686,137	379,4545	6337
1989	705,5791	5736,904	384,3643	7577
1990	715,9137	6516,306	371,6786	8178
1991	715,7468	7523,477	410,2953	9092
1992	814,7685	8001,541	426,9572	10726
1993	816,4123	8740,946	439,6598	11266
1994	939,9186	10205,81	431,1531	12109
1995	1062,133	12332,98	489,8818	13076
1996	1160,31	13137,91	497,2161	13597
1997	1127,527	12131,87	476,3812	13968
1998	966,9892	8085,324	461,2167	12787
1999	1087,378	10409,33	454,2761	13768
2000	1038,909	11947,58	519,5343	14877

2001	957,1899	11252,91	495,3455	13408
2002	999,906	12782,53	483,4969	13716
2003	1010,31	14209,39	543,7518	14094
2004	1078,629	15907,67	625,3979	15361
2005	1193,977	18639,52	683,0902	16503
2006	1390,517	20888,38	836,8605	16985
2007	1670,59	23060,71	908,0951	17781
2008	1916,297	20430,64	990,8466	18103
2009	1821,524	18291,92	957,9957	16960
2010	2124,057	22086,95	987,4097	19262
2011	2345,328	24079,79	1164,976	20912
2012	2572,629	24358,78	1198,109	21270
2013	2749,387	25890,02	1208,904	21888
2014	2831,317	27811,37	1251,164	22639
2015	2867,152	27105,08	1356,668	22374
2016	2941,212	27608,25	1368,454	22573
2017	2981,934	29742,84	1464,993	24390
2018	3102,713	31362,75	1482,403	25008

Příloha 5 HDP na obyvatele pro evropské země

Rok	Německo	Portugalsko	Řecko	Španělsko
1960			520,3227	396,3923
1961			590,7801	450,0533
1962			617,0578	520,2061
1963			695,2286	609,4874
1964			783,7059	675,2416
1965		204,2011	899,2812	774,7616
1966		208,8494	997,4305	889,6599
1967		215,0668	1068,115	968,3068
1968		220,0966	1154,439	950,5457
1969		230,5024	1324,059	1077,679
1970	2761,167	240,2699	1494,388	1212,289
1971	3192,134	262,0681	1652,327	1362,166
1972	3809,981	296,1086	1899,675	1708,809
1973	5046,755	374,3415	2502,814	2247,553
1974	5639,078	489,5622	2828,748	2749,925
1975	6236,359	541,487	3153,235	3209,837
1976	6634,857	593,6545	3390,545	3279,313
1977	7682,954	712,658	3886,374	3627,591
1978	9482,043	849,5246	4694,634	4356,439
1979	11281,02	1103,915	5705,949	5770,215
1980	12138,31	1398,055	5893,662	6208,578
1981	10209,07	1718,505	5380,268	5371,166
1982	9913,738	1608,72	5579,235	5159,709
1983	9864,345	1635,633	5019,879	4478,5
1984	9313,169	1260,745	4852,566	4489,989
1985	9429,569	892,8895	4813,711	4699,656
1986	13461,83	984,3831	5656,505	6513,503
1987	16677,51	1020,379	6564,885	8239,614
1988	17931,28	1063,474	7598,028	9703,124
1989	17764,38	1156,927	7846,678	10681,97
1990	22303,96	1376,165	9600,185	13804,88
1991	23357,76	1611,401	10188,37	14811,9
1992	26438,23	1610,213	11176,46	16112,19
1993	25522,63	1591,373	10401,98	13339,91
1994	27076,61	1686,846	11091,28	13415,29
1995	31658,35	1897,096	12959,32	15471,96
1996	30485,87	2002,686	13749,12	16109,08
1997	26964,05	1993,803	13427,83	14730,8
1998	27289,06	1812,994	13472,14	15394,35
1999	26725,92	1694,11	13245,19	15715,33
2000	23635,93	1663,605	12042,95	14713,07
2001	23607,88	1565,054	12538,18	15355,7

2002	25077,73	1300,851	14110,31	17025,53
2003	30243,58	1365,416	18477,58	21463,44
2004	34044,05	1679,497	21955,1	24861,28
2005	34507,37	1843,634	22551,74	26419,3
2006	36323,45	2271,09	24801,16	28365,31
2007	41587,21	2976,826	28827,33	32549,97
2008	45427,15	4041,584	31997,28	35366,26
2009	41485,9	3624,571	29710,97	32042,47
2010	41531,93	4355,935	26917,76	30502,72
2011	46644,78	5322,964	25916,29	31636,45
2012	43858,36	5183,083	22242,68	28324,43
2013	46285,76	5926,833	21874,82	29059,55
2014	47959,99	6102,943	21760,98	29461,55
2015	41139,54	5406,704	18167,77	25732,02
2016	42098,92	5319,41	18116,46	26505,62
2017	44240,04	5680,581	18883,46	28100,85
2018	47603,03	5821,814	20324,25	30370,89

Příloha 6 Hodnoty Polity5

Rok	JAR	Argentina	Ekvádor	Chile	Nicaragua	Panama	Peru	Filipíny	Jižní Korea	Pákistán	Tchaj-wan	Portugalsko	Řecko	Španělsko
1960	4		1	5	-8	4	5	5	8		-8		4	-7
1961	4		1	5	-8	4	5	5	-7		-8		4	-7
1962	4	5	1	5	-8	4	-6	5	-7		-8		4	-7
1963	4	6	-6	5	-8	4	5	5	3		-8		4	-7
1964	4	6	-6	6	-8	4	5	5	3		-8		4	-7
1965	4	6	-6	6	-8	4	5	5	3		-8	-9	4	-7
1966	4	-9	-2	6	-8	4	5	5	3		-8	-9	4	-7
1967	4	-9	2	6	-8	4	5	5	3		-8	-9	-7	-7
1968	4	-9	5	6	-8	-7	-7	5	3		-8	-9	-7	-7
1969	4	-9	5	6	-8	-7	-7	2	3		-8	-9	-7	-7
1970	4	-9	0	6	-8	-7	-7	2	3		-8	-9	-7	-7
1971	4	-9	0	6	-8	-7	-7	2	3		-8	-9	-7	-7
1972	4	-9	-5	6	-8	-7	-7	-9	-9	4	-8	-9	-7	-7
1973	4	6	-5	-7	-8	-7	-7	-9	-8	8	-8	-9	-7	-7
1974	4	6	-5	-7	-8	-7	-7	-9	-8	8	-8	-3	1	-7
1975	4	6	-5	-7	-8	-7	-7	-9	-8	8	-7	3	8	-3
1976	4	-9	-5	-7	-8	-7	-7	-9	-8	8	-7	9	8	1
1977	4	-9	-5	-7	-8	-7	-7	-9	-8	-7	-7	9	8	5
1978	4	-9	-5	-7	-8	-6	-2	-9	-8	-7	-7	9	8	9
1979	4	-9	9	-7	-3	-6	3	-9	-8	-7	-7	9	8	9
1980	4	-9	9	-7	-3	-6	7	-9	-8	-7	-7	9	8	9
1981	4	-8	9	-7	-5	-6	7	-8	-5	-7	-7	9	8	9
1982	4	-8	9	-7	-5	-5	7	-7	-5	-7	-7	10	8	10
1983	4	8	9	-6	-5	-5	7	-6	-5	-7	-7	10	8	10
1984	4	8	9	-6	-1	-6	7	-6	-5	-7	-7	10	8	10
1985	4	8	9	-6	-1	-6	7	-6	-5	-4	-7	10	8	10
1986	4	8	9	-6	-1	-6	7	1	-5	-4	-7	10	10	10
1987	4	8	9	-6	-1	-8	7	8	1	-4	-1	10	10	10
1988	4	8	9	-1	-1	-8	7	8	6	8	-1	10	10	10
1989	4	7	9	8	-1	8	7	8	6	8	-1	10	10	10
1990	5	7	9	8	6	8	8	8	6	8	-1	10	10	10
1991	5	7	9	8	6	8	8	8	6	8	-1	10	10	10
1992	6	7	9	8	6	8	-4	8	6	8	7	10	10	10
1993	8	7	9	8	6	8	-1	8	6	8	7	10	10	10
1994	9	7	9	8	6	9	-1	8	6	8	7	10	10	10
1995	9	7	9	8	8	9	-1	8	6	8	7	10	10	10
1996	9	7	9	8	8	9	-1	8	6	8	8	10	10	10
1997	9	7	9	8	8	9	-1	8	6	7	9	10	10	10
1998	9	7	9	8	8	9	-1	8	8	7	9	10	10	10
1999	9	8	9	8	8	9	-1	8	8	-6	9	10	10	10
2000	9	8	6	9	8	9	4	8	8	-6	9	10	10	10
2001	9	8	6	9	8	9	9	8	8	-6	9	10	10	10

2002	9	8	6	9	8	9	9	8	8	-5	9	10	10	10
2003	9	8	6	9	8	9	9	8	8	-5	9	10	10	10
2004	9	8	6	9	8	9	9	8	8	-5	10	10	10	10
2005	9	8	6	9	8	9	9	8	8	-5	10	10	10	10
2006	9	8	7	10	8	9	9	8	8	-5	10	10	10	10
2007	9	8	5	10	9	9	9	8	8	2	10	10	10	10
2008	9	8	5	10	9	9	9	8	8	5	10	10	10	10
2009	9	8	5	10	9	9	9	8	8	5	10	10	10	10
2010	9	8	5	10	9	9	9	8	8	6	10	10	10	10
2011	9	8	5	10	9	9	9	8	8	6	10	10	10	10
2012	9	8	5	10	9	9	9	8	8	6	10	10	10	10
2013	9	8	5	10	9	9	9	8	8	7	10	10	10	10
2014	9	8	5	10	9	9	9	8	8	7	10	10	10	10
2015	9	9	5	10	9	9	9	8	8	7	10	10	10	10
2016	9	9	5	10	6	9	9	8	8	7	10	10	10	10
2017	9	9	5	10	6	9	9	8	8	7	10	10	10	10
2018	9	9	5	10	6	9	9	8	8	7	10	10	10	10